

Preventivní program školy Školní rok 2021/22

*EDUCAnet – gymnázium, SOŠ a základní škola Praha, s.r.o.
Roztylská 1860/1, 148 00 Praha 4
<http://praha.educanet.cz>*

Fakultní škola Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogické fakulty

Úvodní informace

Preventivní program je celoroční harmonogram činností v oblasti primární prevence rizikového chování zaměřený na získání osobnostně sociálních kompetencí žáků i pedagogů.

Tento program vychází z preventivní strategie školy a předkládá plánovanou nabídku jednotlivých činností v oblasti primární prevence a způsob jejich realizace.

Součástí preventivního programu je Školní program proti šikanování, Opatření školy k začleňování žáků-cizinců a Krizový plán školy.

Preventivní program byl zpracován metodičkou prevence ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm a je k dispozici všem pedagogům.

V Praze dne 1.9.2021

Základní údaje o škole

Název školy: EDUCAnet – gymnázium, střední odborná škola a základní škola Praha s. r.o.

Adresa: Roztylská 1860/1, Praha 4, 148 00

Ředitel školy: Mgr. Jakub Pour, Ph. D., MBA

Školní metodik prevence: Mgr. Blanka Rubáčková

Specializační studium: ano

Realizátor vzdělávání: Magdalena o.p.s.

Školní výchovný poradce: Mgr. Miroslava Krupková

Specializační studium: ano

Realizátor vzdělání: PEDF UK v Praze

Školní speciální pedagog: Mgr. Blanka Rubáčková

Specializační studium: ano

Realizátor vzdělávání: UJAK v Praze

Školní psycholog: Ambulance klinické psychologie Praha 3

1. Charakteristika školy

1.1 Sídlo školy

Škola sídlí na výše zmíněné adrese v Praze 11 v klidné lokalitě nedaleko Kunratického lesa, docházková vzdálenost od stanice metra Chodov je cca 15 minut, od zastávky autobusu městské hromadné dopravy cca 2 minut.

1.2 Skladba a počet žáků

Školu navštěvuje celkem 570 žáků, z toho 88 žáků na prvním stupni, 157 žáků na druhém stupni, 237 žáků na gymnáziu a 88 žáků na SOŠ informačních technologií. Žáci pochází širšího okruhu Prahy-východ, především oblast kolem Říčán a Jesenice.

1.3 Počet pedagogů

Pedagogický tým tvoří celkem 69 učitelů, z toho 5, kteří vykonávají funkci třídního učitele na 1.stupni a 10 třídních učitelů na 2.stupni. Ve školní družině pracují 2 vychovatelky a ve škole působí také 8 asistentů pedagoga.

Školní poradenské pracoviště tvoří výchovná poradkyně, metodička prevence a zástupkyně ředitele školy.

1.4 Budova

Budova školy je pětipatrová, ale pro účely výuky se využívají jen čtyři podlaží včetně přízemí. Před hlavním vchodem do budovy se nachází velké parkoviště, které ale není k dispozici rodičům žáků ani učitelům. Na parkovišti lze jen krátce zastavit při ranním přívozu nebo odpoledním vyzvedávání dětí. Školní družina dále využívá venkovní hřiště a zelené okolí školy k vycházkám. Ve venkovních prostorách školy bude v tomto školním roce vybudován altán, jenž by měl sloužit jako učebna v jarních a letních dnech.

V přízemí budovy a ve 2.patře se nachází automaty na kávu a další teplé nápoje, automaty na chlazené nápoje a cukrovinky jsou pak v přízemí, třetím a čtvrtém patře. V přízemí je školní jídelna, která nabízí teplé obědy a dále bufet s výběrem lehkého občerstvení.

V budově školy je celkem 23 kmenových učeben a další odborné učebny (1 ICT učebna, 1 odborná učebna fyziky, 1 odborná učebna chemie a 2 jazykové učebny).

Škola dále disponuje ředitelnu, kanceláří, serverovnu, kabinetem výchovné poradkyně a dalšími kabinety, relaxační místností a školním klubem.

Na každém patře jsou dívčí, chlapecké a učitelské toalety a úklidová komora. Chodby jsou dostatečně dimenzované a umožňují zřízení odpočinkových koutů pro žáky v jednotlivých patrech. V rámci projektu OPPA byla zřízena laboratoř, využívaná ve výuce Science. Žáci se během výuky s výjimkou dělených hodin nestěhují. Všechny učebny mají podlahovou plochu větší, než stanovují hygienické normy.

Kmenové a odborné učebny školy jsou vybaveny připojením k internetu pomocí WI-FI, která je dostupná všem žákům. Dále jsou učebny vybaveny dataprojektory, PC a v některých učebnách jsou i multimediální tabule.

Rizikovým prostředím v budově školy je především schodiště a šatny, dále pak prostory WC. V okolí těchto prostor však konají dozor pedagogičtí pracovníci školy a to v průběhu všech přestávek mezi hodinami. Pedagogický dozor je přítomen též ve školní jídelně každý pracovní den.

Škola má vypracovaný školní řád, který každý školní rok aktualizuje a jsou s ním každoročně opakovaně seznámeni všichni žáci školy i jejich zákonní zástupci.

1.5 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program nese název „Radost z vědění, radost ze života“ a je vypracován dle Rámcového vzdělávacího programu pro ZŠ a SŠ. Jednotlivá témata primární prevence rizikového chování jsou zahrnuta v předmětech výuky a v průřezových tématech.

1.6 Inkluzivní vzdělávání

Škola věnuje velkou péči a podporu žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. V současné době jich škola eviduje celkem 48, z toho 27 na 1. stupni a 21 na 2. stupni. Ve škole se uskutečňují hodiny speciálně pedagogické péče, které jsou integrované do rozvrhu a probíhají 2x týdně na 1. stupni a 2x týdně na 2. stupni. Hodiny metodicky vede speciální pedagožka Mgr. Libuše Klinková. Diagnostika žáků probíhá na doporučení třídního učitele nebo na žádost rodičů v Pedagogicko psychologické poradně pro Prahu 11 s následným vypracováním posudku, doporučení, či zprávy. Pedagogickou diagnostiku zejména v oblasti přímé pedagogické podpory a dynamiky tříd zpracovávají sami pedagogové ve spolupráci se školním poradenským týmem.

Poskytování podpůrných opatření žákům a náplň reedukačních hodin speciálně pedagogické péče zastřešuje výchovná poradkyně Mgr. Miroslava Krupková ve spolupráci s vedením školy, třídními učiteli a školní metodičkou prevence.

2. Školní preventivní tým, školní poradenské pracoviště

Vedení školy – ředitel Mgr. Jakub Pour, MBA

Metodička prevence sociálně patologických jevů - Mgr. Blanka Rubáčková

Školní speciální pedagog – Mgr. Blanka Rubáčková

Výchovný a kariérový poradce - Mgr. Miroslava Krupková

Třídní učitelé a další členové pedagogického sboru, kteří se podílí na výchově a vzdělávání

3. Informační zdroje pro zpracování PPŠ

- Odborná a metodická literatura (seznam uveden v příloze č. 3)
- Webové stránky školy: www.praha.educanet.cz
- Krajská školská koordinátorka prevence Mgr. Jana Havlíková (MHMP)
- Koordinátor metodiků prevence pro Prahu 4 Mgr. Zuzana Fišerová a protidrogová koordinátorka Bc. Eliška Jetmarová
- Metodik prevence PPP pro Prahu 11 Mgr. Denisa Fialová a Bc. Hedvika Koderová
- Pražské centrum primární prevence
- Městská policie hl. m. Prahy
- MŠMT, Prev-Centrum, NÚV
- Další zdroje jsou uvedeny příloze č. 2

4. Dokumentace

- Preventivní program školy
- Školní program proti šikanování
- Krizový plán školy
- Strategie předcházení školní neúspěšnosti
- Záznamy školní metodičky prevence
- Záznamy školního psychologa
- Zápis z jednání a porad školního preventivního týmu
- Záznamy o výskytu a způsobu řešení rizikového chování
- Školní vzdělávací program (obsah učiva vztahující se k primární prevenci)
- Třídní knihy (obsah učiva vztahující se k primární prevenci)

5. Stav školy z hlediska rizikového chování

V budově školy se pohybují nejen žáci prvního a druhého stupně, ale také žáci gymnázia a střední školy IT, dochází k prolínání žáků různých věkových skupin ve společných prostorách školy, školní jídelně i venkovních prostorách školy.

Sociální a hmotné zázemí žáků školy je velice dobré, z čehož plyne i poměrně vysoký standard v dodržování určitých návyků slušného chování, schopnosti zachování denního režimu, řádu a respektování pravidel. Částečně rizikovým faktorem v tomto ohledu je lehká nadřazenost a povýšené chování - tento fakt je ale výjimečný a týká se pouze jednotlivců.

Výrazná většina žáků se ve zvýšené míře pohybuje v kyberprostředí, využívá různé typy digitálních technologií, především „chytře“ mobilní telefony.

Částečně rizikovým faktorem je příchod nových žáků v průběhu školního roku do stávajících tříd, kdy se narušuje soudržnost třídních kolektivů i jejich dynamika a tvoří se nově kolektivní identita i hierarchie tříd.

6. Evaluace PPŠ školního roku 2020/21

V loňském školním roce vlivem mimořádných opatření díky kterým byla škola pro žáky úplně nebo částečně uzavřena se preventivní činnost zaměřovala nejvíce na samostatné zvládnání učiva, vytvoření si adekvátního denního režimu a udržování sociálního kontaktu prostřednictvím chatu a online třídnických hodin.

Někteří žáci se těžce přizpůsobovali novým podmínkám výuky, ne všichni žáci byli technicky vybaveni a byli i jedinci, kteří se do online výuky plně nezapojili. Nejtěžší situaci měli žáci s OMJ, kteří využívají při běžné výuce pedagogické podpory a dopomoci s porozuměním úkolům. Tito žáci se v domácím prostředí museli spoléhat sami na sebe, protože jejich rodiče a rodinní příslušníci často sami neovládají jazyk tak dobře, aby byli svým dětem oporou.

Po návratu žáků do školy v květnu 2021 se preventivní činnost omezila na pomoc s adaptací žáků na znovunastavení řádu a povinností spojených s řádným studiem, obnovení sociálních kontaktů a prevenci školní neúspěšnosti.

S ohledem na mimořádná opatření v minulém školním roce je nutné se v úvodu tohoto školního roku zaměřit především na adaptaci žáků po návratu do školy. Je nezbytné individualizovat výuku s ohledem na psychosociální pohodu žáků, přistupovat citlivě k jejich potřebám i vzhledem k tomu, že mnozí reagovali na sociální izolaci během karanténních opatření změnami psychického stavu, pocity strachu, úzkosti a frustrace. V tomto ohledu také hrozí zvýšené riziko sociálně patologických jevů, především užívání omamných látek, stimulancií, sebepoškozování, netolismu, kyberšikany a dalších.

Dále se PPŠ na tento školní rok musí zaměřit na prevenci školní neúspěšnosti a záškoláctví. Mnozí žáci během minulého roku pozbyli přirozené studijní návyky, během distančního vzdělávání plnili své povinnosti často se zpožděním a s dopomocí rodičů či aktivnějších spolužáků. Bude třeba znovu obnovit zodpovědný a cílevědomý přístup žáků k výuce tak, aby vzdělávání bylo co nejefektivnější.

V neposlední řadě je třeba cílit na lepší inkluzi žáků s SPU a zlepšení podmínek pro podporu jejich vzdělávání, více spolupracovat s rodiči žáků, podporovat tyto žáky v mimoškolních aktivitách vedoucích v důsledku ke zlepšení komunikace, motivovat tyto žáky a poskytovat jim k tomu odpovídající podmínky.

Z šetření Pražského centra primární prevence na základě dat z prosince 2020 a jejich porovnání s předchozími roky, bylo vydáno následující doporučení k úpravě preventivního programu školy na školní rok 2021/2022:

Zvýšit důraz na preventivní aktivity zabývající se rizikovým chováním v kyberprostoru a rizikovým chováním vyskytující se v souvislosti s používáním technologií.

Aktualizovat mapu pomoci v případě potřeby intervence v oblasti nelátkových závislostí a v oblasti kyberbezpečí

Zvýšit důraz na realizaci programů na úrovni Mental health promotion (podpora duševního zdraví) a prevence duševních onemocnění

7. Cíle preventivního programu

- zlepšit vzájemné vztahy mezi vrstevníky ve škole
- rozvíjet osobnostní, sociální a morálně volní kompetence žáků
- seznámit žáky se společensky rizikovými jevy a jejich důsledky
- zamezit vzniku a rozvoji rizikového chování mezi žáky
- posílit odolnost žáků vůči sociálně patologickým jevům
- naučit žáky používat obranné mechanismy vůči patologickému chování
- zkvalitnit obsah a formu třídnických hodin
- vést žáky ke zdravé sebereflexi
- zvyšovat psychickou odolnost žáků při zvládnání stresu a v náročných životních situacích
- zvyšovat u žáků míru tolerance pro život v multikulturní společnosti
- průběžně zlepšovat komunikaci a spolupráci s rodiči
- udržovat důvěrné vztahy mezi učiteli a žáky
- poskytovat pedagogům informace o možnostech vzdělávání v oblasti primární prevence
- zlepšit spolupráci s institucemi a organizacemi působícími v oblasti prevence rizikového chování mládeže
- zvyšovat povědomí žáků v problematice bezpečnosti v kyberprostoru a v oblasti ochrany osobních údajů

8. Plánovaná realizace cílů

1. Navázat spolupráci s organizacemi poskytujícími programy primární i specifické prevence pro žáky i pedagogy – Jules a Jim, z.ú., Magdalena, o.p.s., Krajského ředitelství policie hl.m. Prahy
2. Realizace dílčích programů primární prevence jak prostřednictvím externích organizací, tak interně prostřednictvím spolupráce metodika prevence s třídními učiteli
3. Maximální využití potenciálu témat zařazených do výukového plánu (ŠVP)
4. Odborná práce se třídou, vedení třídnických hodin, rozhovory s žáky, diskuse

9. Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny

9.1 Žáci

9.1.1 Specifická prevence

Název programu	Budujeme naši třídu
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program cílí na vytvoření pozitivních vazeb mezi žáky vzájemně i mezi žáky a učiteli. Formou zážitkových aktivit dojde ke vzájemnému poznávání, vytvoření důvěrného prostředí a překonávání komunikačních bariér, podpoře soudržnosti třídního kolektivu.
Realizátor	Mgr. Rubáčková, třídní učitelka Mgr. Zůnová
Cílová skupina žáků	Žáci 1. třídy
Počet žáků v programu	21
Počet hodin	2
Cíle PP	Cílem programu je vytvoření třídních pravidel tak, aby byly akceptovatelné pro všechny a ve třídě vznikla atmosféra důvěry, bezpečí a spolupráce, jako prevence rizikového chování v oblasti šikany, ostrakismu, xenofobie a zároveň jako předpoklad pozitivních výsledků vzdělávání
Termín	Září 2021
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Učíme se spolupracovat
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program cílí na posílení kamarádkých vztahů a vazeb mezi žáky, posílení schopnosti spolupracovat na společných projektech, schopnosti vzájemného respektu a budování třídní identity.
Realizátor	Mgr. Rubáčková, třídní učitelka Mgr. Zůnová
Cílová skupina žáků	Žáci 1. třídy
Počet žáků v programu	21
Počet hodin	2
Cíle PP	Cílem programu je upevnění pozic a týmových rolí ve třídě, navození spolupracující a respektující atmosféry, vytvoření bezpečného prostředí a pevných vazeb mezi žáky i vazby s třídní učitelkou, vytvoření projektu společných zájmů
Termín	Leden - únor 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Stmelovací dopolední blok
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program je zaměřen na kolektiv třídy, která má již funkční vztahy, ale vzhledem k průběhu loňského školního roku nebylo možné se skupinou pracovat a vytvořit pevné třídní zázemí, podpořit kohezi třídního kolektivu a posílit jednotlivé složky komunikace a spolupráce.
Realizátor	Mgr. Rubáčková, třídní učitelka Mgr. Klinková
Cílová skupina žáků	Žáci 2. třídy
Počet žáků v programu	17
Počet hodin	3
Cíle PP	Cílem programu je vytvoření takového prostředí, které umožní hlubší vzájemné poznávání a sdílení mezi žáky. Součástí je i reflexe fungování třídních skupin a podpora jejich prostupnosti.
Termín	Září 2021
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Hele, řekni to
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program je zaměřen na nácvik bezpečného pohybu v okolí školy a bydliště, na schopnost reflektovat rizikové chování byť přichází od dospělého člověka a vymezit se proti němu.
Realizátor	Mgr. Rubáčková, třídní učitelka Mgr. Klinková
Cílová skupina žáků	Žáci 2. třídy
Počet žáků v programu	17
Počet hodin	3
Cíle PP	Cílem programu je získání zkušeností a dovedností chránit své intimní hranice a zorientovat se v problematice sexuálně rizikového chování
Termín	Leden - únor 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Nekuřátka A
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Žáci se seznámí se základními pojmy, s nejčastějšími riziky kouření tabákových výrobků (vč. elektronických cigaret a zahřívání tabáku) a s možnostmi ochrany před nebezpečím pasivního kouření, procvičí vhodné způsoby odmítání nabídnuté cigarety a porozumí, jak se projevuje a rozvíjí závislost na tabáku.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 3. třídy
Počet žáků v programu	10
Počet hodin	2
Cíle PP	Program má za cíl odradit žáky od experimentování s tabákovými výrobky a vytvoření si vlastního odmítavého postoje ke kouření.
Termín	Leden – červen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Problematika mezilidských vztahů
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Seznámení s problematikou šikany, zásady osobní bezpečnosti + příklady ze skutečných případů k daným problematikám, beseda. Tísňové linky, správné oznámení události, operační střediska
Realizátor	Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie hl.m. Prahy
Cílová skupina žáků	Žáci 4. třídy
Počet žáků v programu	21
Počet hodin	1
Cíle PP	Podpora klíčových kompetencí v osobnostní a sociální oblasti se zaměřením na problematiku osobní bezpečnosti a schopnosti poradit si v krizových situacích, prevence ostrakismu a šikany
Termín	Listopad 2021
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	(Ne)bezpečí na síti I.
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program se zaměřuje na různé možnosti využití internetu a související výhody a nevýhody. Poukazuje na rozpoznání častých rizik spojených s používáním internetu, na nepříjemné situace, do kterých se žák může na internetu dostat (např. sexting, kybergrooming, vydírání), a také na způsoby, jak jim předcházet, bránit se a jak je řešit. Žáci dostanou možnost vydefinovat vnímání vlastní identity na internetu a také sdílet své postoje k informačním tokům na internetu, komentářům, příspěvkům, zveřejňování vlastních fotografií či videí a fotografií či videí s jinými lidmi, seznamování přes internet, stahování souborů, sdílení obsahu atp.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 5. třídy
Počet žáků v programu	21
Počet hodin	3
Cíle PP	Program si klade za cíl posílit žáky v zajišťování vlastní bezpečí při pohybu v kyberprostoru prostřednictvím seznámení se se zásadami bezpečného užívání informačních technologií a internetu a posilovat jejich kompetence pro řešení nepříjemných online situací, když už se do nich žák dostane.
Termín	Leden – červen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Šikana a kyberšikana I.
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program podporuje žáky v odvaze ozvat se, když je jim nepříjemné, vede je k formulování těchto pocitů tak, aby fungovaly jako důležitý a účinný nástroj proti nežádoucímu chování okolí. Seznámí žáky s vhodnými postupy, které mohou použít v roli oběti i svědka a rozlišuje v tomto kontextu rozdíl mezi oznamováním a žalováním. Posiluje také všímavost a citlivost žáků vůči pocitům druhých. Popíše specifika kyberšikany a důležitost sběru důkazů.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 5. třídy
Počet žáků v programu	21
Počet hodin	3

Cíle PP	Program si klade za cíl posilovat takové chování a postoje žáků a celého třídního kolektivu, které povede ke snížení rizik vzniku a rozvoje ostrakismu a šikany ve skupině. Program žáky neseznamuje s teoretickými znalostmi o šikaně, ale klade důraz na porozumění jejímu mechanismu, vcítění se do kůže jednotlivých aktérů (vč. svědků) a uvědomění si možných psychosociálních následků šikany.
Termín	Leden – červen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Poznávám své spolužáky
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	program je zaměřen na podporu bezpečné a zdravé atmosféry ve třídě umožňující důvěru mezi žáky a zejména vytvoření takového prostředí, které umožní další poznávání se a sdílení mezi žáky i po skončení programu. Žáci zjistí informace o spolužácích, co s nimi mají společného, v čem jsou unikátní, a naučí se hledat možné cesty ke všem spolužákům,
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 6. tříd
Počet žáků v programu	37
Počet hodin	3
Cíle PP	Program je zaměřen na posílení osobnostně sociálních vlastností žáků, vytváření správných postojů a hodnot, nastartování procesů podporujících spolupráci ve třídě jako prevence rizikového chování v oblasti šikany a xenofobie
Termín	Listopad 2021
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Digitální wellbeing I.
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Žáci se zamyslí nad psychickými, sociálními, fyzickými a zdravotními riziky častého používání technologií, zhodnotí přínosy používání technologií, seznámí se s příčinami vzniku závislosti na technologiích, její příznaky a možnosti její léčby. Žáci mají v průběhu programu možnost ujasnit si vlastní vztah k technologiím a k závislostnímu chování v kybersvětě.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.

Cílová skupina žáků	Žáci 6. tříd
Počet žáků v programu	37
Počet hodin	3
Cíle PP	Program si klade za cíl snižovat riziko vzniku závislosti na technologiích a podnítit žáky, aby si sami určili a následně dodržovali hranici času stráveného na svých zařízeních. Vede žáky k nižšímu užívání technologií prostřednictvím hledání konkrétních nástrojů, které mohou podpořit snahy o regulování času stráveného na telefonu, tabletu, počítači nebo herních konzolách, a alternativních možností trávení volného času.
Termín	Leden – květen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	(Ne)zahulíme, uvidíme I.
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program podporuje jednotlivce i celý třídní kolektiv k zaujetí vlastního odmítavého postoje k rizikovému užívání marihuany s jasným odlišením užívání léčebného konopí. Seznamujeme žáky se základními znalostmi o konopí a marihuaně, vyvracíme nejčastější mýty spojené s užíváním marihuany, rozlišujeme rizikové užívání marihuany od užívání léčebného konopí, informujeme o hlavních rizicích užívání marihuany (v souvislosti s vlivem na schopnost vzdělávat se a pracovat) vč. legislativního rámce souvisejícího s jejím užíváním, pěstováním a distribucí.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 7. tříd
Počet žáků v programu	39
Počet hodin	2
Cíle PP	Program si klade za cíl pomoci žákům ujasnit si rozdíl mezi technickým, léčebným a nelegálním užíváním konopných látek, vyvrátit převládající mýty a identifikovat podceňovaná rizika krátkodobého i dlouhodobého užívání konopných drog.
Termín	Leden – květen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Vztahy, partnerství, sexualita
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Prevence rizikového sexuálního chování, partnerské vztahy, pohlavní zneužívání, pornografie a další související témata, změny v životě člověka a jejich reflexe (dětství, puberta, dospívání). Osobnostní výchova – sebepojetí a sebehodnocení, sociální rozvoj, poznávání lidí
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 8. tříd
Počet žáků v programu	29
Počet hodin	3
Cíle PPŠ	Program si klade za cíl rozvoj sociálních dovedností (schopnost čelit sociálnímu tlaku vrstevníků, komunikační dovednosti, posilování sebevědomí a vědomí vlastní hodnoty), posílení vědomí zodpovědnosti za své zdraví.
Termín	Leden – květen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	(Ne)pijeme s rozumem I.
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program je zaměřen na posílení odmítavého postoje k předčasnému a nadměrnému užívání alkoholu na základě reflektování osobních zkušeností žáků s lidmi pod vlivem alkoholu a na základě vědeckých poznatků o účincích alkoholu na zdraví a psychosociální pohodu (domácí násilí, rozpady rodin, zadluženost). Žáci se seznámí se společenským kontextem konzumace alkoholu a pomocí interaktivních technik objeví souvislosti rozvoje negativních následků nárazového i dlouhodobého pití. V průběhu si vyzkouší, jak pomoci sobě nebo kamarádovi, který je těžce opilý.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 9. tříd
Počet žáků v programu	40
Počet hodin	3
Cíle PP	Program si klade za cíl umožnit žákům zaujmout vlastní postoj k alkoholu i ve vztahu k třídnímu kolektivu a oddálit potenciální touhu experimentovat s alkoholem do co nejpozdějšího věku s důrazem na možná zdravotní a psychosociální rizika.
Termín	Leden – květen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	(Ne)beru
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Program se zaměřuje na oblast nelegálních drog a pololegálních tanečních syntetických drog, jejichž konzumace se v posledních letech výrazně rozmáhá zejména díky možnosti objednávání přes internet. Žáci se seznámí s trestněprávními delikty v oblasti distribuce, uchovávání a prodeje návykových látek
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 1. ročníků SŠ
Počet žáků v programu	118
Počet hodin	2
Cíle PP	Program si klade za cíl posílit odmítavý postoj jednotlivců i celého třídního kolektivu k užívání nelegálních návykových látek. Zaměřuje se na prevenci krátkodobého i dlouhodobého užívání psychoaktivních drog a uvědomění si zdravotních i psychosociálních rizik spojeným s jejich užíváním a distribucí.
Termín	Leden – květen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Osobnostně sociální rozvoj
Typ programu	Blok primární prevence – zážitkové aktivity
Charakteristika programu	Program je zaměřen na vytvoření kvalitních vztahů ve třídě, reflexi týmových rolí a jejich přínosu pro vzájemnou spolupráci, uvědomění si role komunikace v každodenním životě a osvojování schopnosti věcné diskuze a argumentace s důrazem na respekt k názorové jinakosti.
Realizátor	Mgr. Rubáčková, třídní učitelé
Cílová skupina žáků	Žáci 1. ročníků SŠ
Počet žáků v programu	118
Počet hodin	2 - 4
Cíle PP	Program má za cíl vytvoření pozitivních vazeb v nově vzniklém kolektivu, navození atmosféry důvěry a spolupráce, posílení schopnosti předcházet konfliktům a efektivně je řešit, jako prevence vzniku rizikového chování především ostrakismu, šikany, kyberšikany a xenofobie
Termín	Září – říjen 2021
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Duha (homofobie a homofobní šikana)
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Podrobněji seznamuje žáky s tematikou LGBT (spektrum sexuálních a genderových identit)+ a napomáhá zcitlivět žáky v této oblasti. Umožňuje žákům uvědomit si, jaké chování může být pro LGBT+ lidi zesměšňující a zraňující, a nabízí mechanismy, kterými mohou podpořit respektující prostředí ve svém okolí. Dále předestírá možnosti řešení případných potíží způsobené menšinovou orientací, vč. kontaktů na poradenské a další služby. Žáci budou mít během programu příležitost vytvořit si vlastní postoj k tematice LGBT+, případně získají impuls k případné úpravě negativního stanoviska.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Cílová skupina žáků	Žáci 2. ročníků SŠ
Počet žáků v programu	95
Počet hodin	2
Cíle PP	Program je zacílen na pojetí a přijetí jinakosti a nabízí prostor otevřít téma odlišné sexuální orientace, identity, genderu jako stavu, který je v pořádku. Dále si program klade za cíl snížit riziko vzniku a rozvoje nesnášenlivosti vůči druhým lidem nebo celým skupinám lidí a posílit imunitu žáků vůči předsudkům, se kterými se v rámci společnosti setkávají nebo budou setkávat.
Termín	Leden – květen 2022
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

Název programu	Trestná činnost dětí a mládeže
Typ programu	Blok primární prevence
Charakteristika programu	Nejčastěji páchané trestné činy dětmi a mládeží v Praze. Trestní odpovědnost – pojem, odpovědnost, tresty v České republice. Drogy - mládeží nejčastěji užívané drogy v Praze, následky užívání drog.
Realizátor	Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie hl.m. Prahy
Cílová skupina žáků	Žáci 3.ročníků SŠ
Počet žáků v programu	65
Počet hodin	2
Cíle PP	Cílem programu je edukace žáků o nejčastějších formách porušení zákona, aby se lépe orientovali v problematice trestné a přestupkové činnosti a mohli tak lépe korigovat své chování, vzhledem k tomu, že neznalost zákona neomlouvá.
Termín	Listopad 2021
Zodpovědná osoba	Mgr. Rubáčková

9.1.2 Nespecifická prevence (témata zařazená do obsahu vyučování)

Termín	Téma, aktivita	Cílová skupina	Zodpovědná osoba
Září - červen	<ul style="list-style-type: none"> • Zásady společenského chování, vztahy mezi vrstevníky • Pravidla vzájemné komunikace mezi dětmi – dospělými • Základní hygienické návyky • Osobní bezpečnost v okolí školy a při cestě do školy a zpět • Rodina jako koordinátor volnočasových aktivit • Rodina jako partner školy 	Žáci 1. třídy	Třídní učitel
Září – červen	<ul style="list-style-type: none"> • Denní režim • Lidské tělo • Zdraví a nemoc, zacházení s léčivý • Vztahy mezi žáky ve třídě • Vztahy k autoritám • Zásady komunikace s dospělými 	Žáci 2. třídy	Třídní učitel
Září – červen	<ul style="list-style-type: none"> • Zdraví a jeho ochrana • Člověk a společnost – násilí, trest, problematika lhostejnosti, vzájemná pomoc • Základní návyky, důsledky nevhodných návyků • Druhy volnočasových aktivit • Media a jejich vliv, bezpečnost na internetu • Obtěžování cizí osobou, asertivní chování – nácvik situací 	Žáci 3. třídy	Třídní učitel
Září – červen	<ul style="list-style-type: none"> • Životaspráva, zdravý životní styl • Pojmy v problematice sexuální výchovy a bezpečnosti na internetu • Pojmy v problematice drogové závislosti • Vztahy v kolektivu – hierarchie, tolerance, vzájemný respekt • Základy kritického myšlení – hoax, Fake News 	Žáci 4. třídy	Třídní učitel

Září – červen	<ul style="list-style-type: none"> ● Rodina, bezpečné prostředí, zázemí ● Komunikace s vrstevníky – sociální sítě ● Smysluplné využívání volného času ● Léčivé a návykové látky, tabák, alkohol ● Puberta a její projevy ● Nebezpečí důvěry k cizím osobám ● Ochrana identity na internetu, bezpečný pohyb v kyberprostoru 	Žáci 5. třídy	Třídní učitel
Září – červen	<ul style="list-style-type: none"> ● Problematika drogových závislostí, účinky drog na lidské zdraví ● Rizika kouření, požívání alkoholu, užívání lehkých a tanečních drog ● Denní rytmus a řád, vhodná náplň volného času ● Vztahy mezi lidmi – rodina, vrstevníci, cizí lidé, manželství, rodičovství, setkávání v kyberprostoru ● Domov a jeho okolí 	Žáci 6. tříd	Třídní učitel, vyučující předmětů
Září – červen	<ul style="list-style-type: none"> ● Osobní zodpovědnost, právo, morálka ● Mezilidské vztahy a jejich mravní zásady ● Období dospívání – životní cíle a plány, vnímání budoucnosti ● Vztahy mezi pohlavími, poruchy identity ● Asertivní chování – způsoby odmítání drog a návykových látek – nácvik ● Podpora abstinence – vymezení pojmů, zdravé alternativy ● Přírodní zdroje, ekologie, ochrana přírody ● Prevence rizik v kyberprostoru 	Žáci 7. tříd	Třídní učitel, vyučující předmětů
Září – červen	<ul style="list-style-type: none"> ● Lidské tělo, tělesné a duševní změny ● Zákony a postihy týkající se zneužívání drog, trestní odpovědnost ● Fyziologie působení omamných látek ● Plíživý rozvoj závislostí, stadia závislosti ● Kontaktní místa okamžité pomoci, nadace, občanská sdružení ● Rasismus a jeho problematika ● Náboženství, fanatismus ● Lidská práva ● Problematika reklamy, kritické myšlení ● Netolismus a jeho rizika 	Žáci 8. tříd	Třídní učitel, vyučující předmětů

Září - červen	<ul style="list-style-type: none"> • Zdravý životní styl mladistvých • Sebevědomí, sebepojetí, sebereflexe • Volba profesního zaměření • Konflikty, řešení konfliktů, komunikace • Problematika sexuálního chování a drog ve vztahu k přenosným chorobám • Kontaktní místa v oblasti drogové závislosti • Emigrace, imigrace • Brainwashing • Ekologická stopa, zásady udržitelnosti 	Žáci 9. tříd	Třídní učitel, vyučující předmětů
---------------	---	--------------	-----------------------------------

9.13 Další aktivity nespecifické prevence

Termín	Téma, aktivita	Cílová skupina	Zodpovědná osoba
Září	Vítání prvňáčků	Žáci 1.tříd	Svatava Zůnová
Říjen	Haloween	Žáci školy	Agnieszka Critchlow
Listopad	Revolution train - exkurze Památník a muzeum Osvětim	Žáci 7, 8 a 9 tříd Žáci 1.ročníku SŠ	Blanka Rubáčková Bronislav Snídal
Prosinec	Vánoční besídky Divadlo 1984 Divadelní dílny	Žáci 1. – 9. tříd Žáci 4. ročníků SŠ Žáci 2. stupně	třídní učitelé Vanda Habermannová Vanda Habermannová
Leden	Eko Domov	Žáci 5. - 9. tříd	Jaroslava Peřinová
Únor	Techmania Werichova vila	Žáci 5. - 9. tříd Žáci 8. tříd	Irena Davidová Veronika Mallatová Bartošová
Březen	Exkurze do terapeutické komunity Praha očima F.Kafky	Žáci 1. ročníku SŠ Žáci 8. tříd	Blanka Rubáčková Veronika Mallatová Bartošová
Duben	Návštěva muzea Jára Cimrmana	Žáci 8. tříd	Veronika Mallatová Bartošová
Květen	Kutná hora - dějiny pozdního středověku	Žáci 1. ročníku SŠ	Bronislav Snídal
Červen	Školní výlety Škola v přírodě	Žáci 1. – 9. tříd Žáci SŠ	třídní učitelé třídní učitelé
Nezařazené termíny	Další exkurze a výlety dle harmonogramu	Žáci školy	třídní učitelé učitelé předmětů

9.2 Pedagogové

Název vzdělávacího bloku	Vedení třídnických hodin
Charakteristika	Kurz je zaměřen na pojetí třídnických hodin, jejich možné cíle, obsahy, typy a způsoby realizace. Model CMIARE slouží jako vodítko pro tvorbu a průběh třídnických hodin vč. základu pojetí "hry" a reflexe jako prostředku dosahování vnitřních i vnějších cílů skupiny. Ukázka vhodných technik pro různé cíle třídnických hodin a reflexe významu komunitního kruhu a rituálu pro práci se skupinou. Možnosti využití pravidel třídy v kontextu dalších pravidel v rámci školního prostředí.
Realizátor	Jules a Jim, z.ú.
Počet pedagogů	třídní učitelé
Termín	Školní rok 2021/22
Zodpovědná osoba	Vedení školy, pedagogický sbor

Název vzdělávacího bloku	Kurz/seminář dle aktuální nabídky DVPP
Charakteristika	Kurzy a semináře zaměřené na sociálně osobnostní rozvoj žáků a pedagogů, multikulturní problematiku, vzdělávání žáků s OMJ, vedení třídnických hodin apod.
Realizátor	Dle nabídky programů
Počet pedagogů	Dle zájmu
Termín	Školní rok 2021/22
Zodpovědná osoba	Vedení školy, pedagogický sbor

9.3 Rodiče

Název programu	Třídní schůzky, konzultace pro rodiče
Charakteristika	Setkání rodičů a zákonných zástupců s třídními učiteli a dalšími pedagogy, předávání informací, řešení konkrétních situací
Realizátor	Vedení školy, třídní učitelé
Termín konání	Dle harmonogramu školního roku
Zodpovědná osoba	Mgr. Jakub Pour, MBA

10. Další činitele realizace PPŠ

10.1 Zásady, které jsou podmínkou realizace PPŠ

- Aktivita jsou voleny vzhledem k věku žáků dle zásady posloupnosti tak, aby navazovaly na předchozí zkušenosti a dovednosti;
- Metody a formy vzdělávání v oblasti primární prevence jsou voleny s ohledem na cílovou skupinu, její dynamiku;
- Při realizaci preventivního programu jsou vždy zohledněny potřeby jednotlivce, zároveň je kladen důraz na aktivní zapojení všech žáků cílové skupiny;
- S žáky pracují vždy učitelé či odborníci plně kompetentní a orientovaní v dané problematice;
- Program zahrnuje výukovou, zážitkovou i naukovou formu;
- Při práci s žáky jsou dodržována vnitřní pravidla třídy i školní řád.
- Aktivita nejsou samoučelné, vždy je brán zřetel na aktuální situaci ve třídě.

10.2 Metody a formy práce se žáky při realizaci PPŠ

Otevřená výuka – projektová výuka, integrovaná tematická výuka za aktivní účasti žáků, kooperativní aktivity s co největší participací žáků, zážitkové učení.

Interaktivní metody – diskuze, verbální i neverbální komunikační techniky, komunitní kruh, simulační hry, hra v roli, nácvik konkrétních dovedností, relaxační techniky, brainstorming.

Funkční využití vědomostí a dovedností získaných při výuce jednotlivých vzdělávacích celků vztahujících se k primární prevenci, využívání zkušeností žáků ze života v rodině, společnosti, komunitě.

10.3 Předpokládané kompetence žáků

1. – 3. ročník

- žáci znají základní zásady a pravidla společenských vztahů, slušného chování, vzájemného respektu;
- žáci se učí nastavovat si pravidla a dodržovat je;
- žáci znají pojem sociálně patologické jevy a dokážou ho vysvětlit;
- žáci znají hodnotu zdraví a důsledky špatného životního stylu;
- žáci dokáží charakterizovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, nadužíváním léků a drog;

4. – 6. ročník

- žáci plně respektují pravidla chování a vzájemných vztahů;
- žáci dokáží rozpoznat projevy nesnášenlivosti a jednání ohrožujících práva druhých (agrese, šikana, zastrašování, manipulativní jednání);
- žáci vědí, na koho se mohou obrátit v případě, že někdo ohrožuje jejich práva nebo jsou svědky takového jednání ve svém okolí;
- žáci umí komunikovat s lidmi poskytujícími poradenskou pomoc ve škole i mimo ni;
- žáci mají nacvičené jednoduché způsoby odmítání návykových látek při styku s vrstevníky;
- žáci znají hodnotu zdraví a osvojují si zdravý životní styl;
- žáci diskutují o zdravotním a sociálním dopadu užívání návykových látek, argumentují ve prospěch zdraví;
- žáci umí vyhledat přesné znění zákonů týkajících se kouření, užívání alkoholu, užívání a šíření drog;
- žáci využívají ke své práci techniku ICT, osvojují si principy bezpečnosti v kyberprostoru;
- žáci umí pracovat ve skupině, přebírat spoluodpovědnost při společné činnosti;
- žáci znají a umí uplatnit vhodné způsoby řešení konfliktů s vrstevníky, spory řeší vhodným způsobem bez násilí, vyhrožování a zastrašování;
- žáci respektují odlišné názory a zájmy druhých, odlišné sociokulturní aspekty chování, jsou tolerantní k menšinám

7. – 9. ročník

- žáci chápou význam harmonických mezilidských vztahů;
- žáci diskutují na téma vhodných a nevhodných životních návyků, chápou zdraví ve smyslu fyzickém, sociálním a duchovním;
- žáci umí vysvětlit své postoje a chování;

- žáci aplikují účelné modely chování a komunikace v různých krizových situacích (psychické i fyzické týrání, sexuální zneužívání, šikana, atd) a správně se rozhodují při řešení vlastního i cizího ohrožení;
- žáci odmítají projevy násilí a brutality ve svém okolí i zprostředkované medií, umí poukázat na alternativní možnosti řešení;
- žáci znají dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí;
- žáci vědí, kde hledat odbornou pomoc, dokážou ji vyhledat v případě potřeby, umí komunikovat s těmito institucemi (krizová centra, linky důvěry, integrovaný záchranný systém)
- žáci chrání své zdraví i zdraví ostatních, umí přivolat lékařskou pomoc;
- žáci diskutují o rizicích látkových i nelátkových závislostí, znají rizika a důsledky takových závislostí;
- žáci si uvědomují podstatu právní odpovědnosti za protiprávní činy, znají věkovou hranici trestní odpovědnosti a důležité orgány právní ochrany dětí a mládeže;
- žáci využívají techniku ICT na příslušné úrovni, znají rizika kyberprostoru, chrání svou identitu a pohybují se bezpečně na internetu

Žáci SOŠ a gymnázia

- žáci vysvětlí a obhájí své postoje v oblasti nežádoucích jevů;
- žáci upevňují zdravé a rovné mezilidské vztahy se svými vrstevníky;
- žáci diskutují nad současnými ožehavými problémy ve společnosti
- žáci akceptují spoluobčany z odlišného sociokulturního prostředí a preferují etické hodnotové postoje a způsoby chování;
- žáci samostatně pracují s denním tiskem a internetem – referáty a slohové práce na určená témata (zdraví, životní styl, hodnotový žebříček, násilí)
- žáci využívají schopnosti asertivity a logické argumentace při obhajování svých názorů a postojů
- žáci propagují zdravý životní styl ve svém okolí, zejména mezi vrstevníky
- žáci si uvědomují podstatu trestní odpovědnosti za své činy
- žáci se pohybují bezpečně v kyberprostoru, chrání své soukromí a osobní data
- žáci se ostře vymezují proti projevům násilí v jakékoli podobě
- spory a konflikty řeší žáci kultivovaně a s respektem k názorům druhých, používají logické argumenty

11. Aplikace programu dle věku žáků

1. a 2. ročník

U nejmladších dětí je program zaměřen především na vzájemné poznávání žáků a pedagogů, společné utváření třídních pravidel a utváření třídní dynamiky – každý z žáků si buduje své postavení ve skupině s respektem k individualitě ostatních spolužáků, učí se poznávat, co máme společného a v čem jsme odlišní.

Třídní učitel má v tomto procesu klíčovou roli neboť je nezbytné vytvářet ve třídě atmosféru vzájemného respektu a důvěry, vnímat individuální odlišnosti žáků mezi sebou a zároveň u nich zvyšovat zdravé sebevědomí, schopnost sebeuvědomování a sebeúcty.

Učitel se zaměřuje na konkrétní sociální dovednosti žáků, aby zvládali běžné životní situace pomocí vytváření modelových situací a nácviku jejich řešení.

3 a 4. ročník

V této věkové kategorii je program zaměřen na prohlubování a rozšiřování sociálních dovedností, uvědomování si sebe sama v kontextu a interakci s druhými lidmi, vrstevníky i dospělými. Důležité je pozitivní myšlení a schopnost komunikovat, diskutovat a řešit problémy.

Dále se učitel zaměřuje na rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor a umění říci „ne“.

Je podporována i dovednost spolupráce a kooperace, schopnost vzájemně si pomáhat, pracovat ve skupině a být jejím platným členem. Třída si tvoří vlastní identitu a pracuje se i s mezitřídní rivalitou. V předmětu Informační a komunikační technologie si žáci osvojují schopnost bezpečně se pohybovat v kyberprostoru.

5. ročník

V pátém ročníku se aktivity zaměřují na upevňování vzájemných vztahů ve třídě, navozování stavu duševní i sociální pohody, změny postojů k sobě (prepubertální věk) i v rámci třídní komunity. Učitel dbá na podporu zdravého sebevědomí žáků, jejich schopnost obhájit své názory, nevyhýbá se kontroverzním tématům a filozofickým otázkám.

Žáci se také učí sebereflexi a sebehodnocení, využívají tyto schopnosti při sebezkušenostních aktivitách zaměřených na sociálně osobnostní výchovu, optimálně formou prožitkového učení.

Další aktivity jsou cílené na rozvoj emoční inteligence, empatie a tolerance jinakosti.

6. ročník

Aktivity jsou zaměřené na zvládání zátěžové situace vyplývající z přechodu na 2. stupeň, kdy se žákům mění kolektiv (odchod některých spolužáků na víceletá gymnázia, žáci nově příchozí), třídní učitel i systém výuky (střídání vyučujících na jednotlivé předměty). Na žáky se zvyšují nároky v souvislosti s objemem a strukturou učiva.

Znovu se formuje skupina a její dynamika, žáci si vymezují pozice a sžívají se s novými spolužáky – preventivní program zahrnuje sebezkušenostní hry, simulační hry a relaxační aktivity, to vše je cílené na začlenění nových spolužáků a vytváření důvěrného a bezpečného prostředí.

Žáci se v obecné rovině seznamují s příčinami a důsledky závislostního chování.

7. ročník

Aktivity jsou zaměřené na zvládání procesu fyzických i psychických změn a na zátěžové situace, které tyto změny přináší. V tomto období je velmi důležité udržovat s žáky důvěrné vztahy, podporovat komunikaci jak mezi žáky samotnými, tak mezi žáky a učiteli či lektory preventivních aktivit. V tomto věku je velmi důležitá empatie ze strany vyučujících.

Tento věk je třeba chápat i jako věk maximálně rizikový pro nástup sociálně patologických jevů a velmi pečlivě volit aktivity, jejich náplň i formu – dávat žákům větší prostor k diskusi, přijímat jejich názory a neodmítat žádné otázky.

Preventivní aktivity jsou zaměřené především na prevenci netolismu, látkových závislostí, záškoláctví, homofobie a xenofobie.

8. ročník

V tomto ročníku preventivní program cílí především na trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“, nenechat se strhnout skupinou. S tím souvisí i trénink k odpovědnosti za vlastní rozhodnutí, zvládání psychicky vypjatých a náročných situací.

Dále aktivity navazují na upevňování kolektivních vztahů, budování kvalitního vrstevnického týmu, spolupráce ve skupině, volba vhodných komunikačních prostředků, zdravé prosazování návrhů.

Aktivizační a simulační aktivity na nácvik verbální i neverbální komunikace, relaxační techniky a využívání metody kritického myšlení.

V návaznosti na probírané téma biologie člověka je toto období ideální pro prevenci sexuálně patologického chování a dále problémy obezity a poruchy příjmu potravy.

9. ročník

Preventivní aktivity v tomto věku cílí na zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, stresovým a krizovým situacím (odmítání nabízených drog, alkoholu, tabáku, nevhodného způsobu chování) za použití zážitkových technik simulace zátěžových situací. Dále se s žáky vytváří projekty ověřující kvalitu jejich postojů vůči problémovému chování.

Doplňkové aktivity jsou zaměřené na zájmové činnosti a sebepoznávací techniky – kdo jsem a kým (čím) chci být s cílem lepší orientace při volbě budoucí profese.

Dále trénink sebereflexe a mapování dosažených výsledků osobnostního rozvoje, umění vyrovnat se s neúspěchem, použití obranných frustračních mechanismů.

Střední škola, gymnázium

1. ročník

První ročník středoškolského vzdělávání je specifický z hlediska vzájemného poznávání a formování třídního kolektivu, který je stabilní a bezpečný a napomáhá žákům vyhnout se rizikovému a společensky nežádoucímu chování (šikana, užívání návykových látek, netolismus, záškoláctví, rizikové chování v kyberprostoru apod)

Žáci jsou vedeni ke schopnosti efektivní komunikace, poskytování a přijímání zpětné vazby, umění naslouchat, využívat přiměřené asertivity. Dále sem patří metody práce s využitím kritického myšlení zejména v problematice mediální hygieny, vlivu reklamy, konzumní způsob života.

2. Ročník

Důraz je kladen na rozvoj schopnosti přijímat odpovědnost za svá rozhodnutí, k pochopení důsledků asociálního chování, přehled životních rizik.

Upevňování vztahů v kolektivu, prohlubování kvalitních charakterových vlastností – pravdomlupnost, důvěryhodnost, tolerance, maximální osobní nasazení.

Dále je prohlubována schopnost reflexe problémů, se kterými se mohou žáci setkat v souvislosti s rizikovým chováním a navrhování postupů, kterými lze potencionální problémy řešit či jim předcházet. Základem je samostatná práce žáků, aktivní zapojení a schopnost zpětně reflektovat simulované situace.

Doplňkové aktivity jsou zaměřené na zdravý životní styl jako alternativu k nežádoucím jevům.

3. ročník

Ve třetím ročníku žáci povětšinou dosahují právně dospělosti, s tím je spojená i skladba preventivních aktivit. Je zaměřená na upevňování a zvnitřňování kladných sociálně osobnostních vlastností, především sebedisciplíny a vytváření zdravých životních návyků. Stále je aktuální trénink stresových situací, kdy se žáci učí adekvátně reagovat a řešit problémy efektivně.

Dále jsou zařazovány aktivity z oblasti psychohygieny – seberegulace, adaptace, time-management, práce s chybou v životě a další.

4. ročník

V posledním ročníku je preventivní plán zaměřený na podporu kompenzačních a relaxačních technik (sport, turistika), dále aktivity zaměřené na hodnotovou orientaci, vztahy, partnerství a rodičovství. Vhodné jsou techniky zvládnání frustrace z neúspěchu, strachu, trémy a stresu, který může mít blokuující charakter.

Klíčová je v tomto ročníku opět role třídního učitele, jenž má být žákům oporou, posilovat u nich zdravé sebevědomí a schopnost sebemotivace k dosahování životních cílů, pomáhat jim řešit školní i osobní problémy. Důležitý je pozitivní přístup pedagogů, bez tendence ke kritice a zbytečným zraňujícím komentářům.

12. Školní pravidla jako jeden z mechanismů primární prevence

1. **Provozní pravidla** jsou stanovena školním řádem a jsou specifikována v souboru práv a povinností žáků, jejich zákonných zástupců i pedagogických pracovníků. Součástí školního řádu je i klasifikační řád včetně struktury výchovných opatření.
2. **Etická pravidla** jsou nepsanou normou a přímo určují klima školního prostředí. Všichni pedagogové upřednostňují pozitivní motivaci, vstřícnou komunikaci se žáky a společné řešení jejich problémů. Na žáky nejsou kladeny neadekvátní nároky, je zachován individuální přístup ke každému žákovi s ohledem na jeho schopnosti a možnosti. Sami pedagogové i všichni nepedagogičtí pracovníci dodržují stanovená pravidla.
3. **Třídní pravidla** vytvářejí spolu s třídními učiteli sami žáci tak, aby byly vyhovující pro všechny, respektují při tom pravidla stanovená Školním řádem

13. Spolupráce školy se zákonnými zástupci

Škola při komunikaci s rodiči vychází z těchto zásad:

- Základní informace o organizaci, struktuře a aktivitách školy podává škola ještě před nástupem dítěte;
- Konzultace a odborná pomoc je dostupná kdykoliv po předchozí telefonické domluvě pro všechny rodiče u výchovné poradkyně a metodičky prevence sociálně patologických jevů;
- Vzájemná komunikace mezi rodiči/zákonnými zástupci, dítětem a pedagogem probíhá pravidelně a to formou osobní schůzky, telefonicky, e-mailem;
- Pravidelně se konají rodičovské schůzky, informační schůzky a konzultační hodiny, dle harmonogramu školního roku;
- Všichni třídní učitelé jsou k dispozici k individuálnímu rozhovoru s rodiči;
- Osobní konzultaci si mohou rodiče/zákonní zástupci domluvit i s vedením školy a všemi vyučujícími jednotlivých předmětů;
- V rámci mimoškolních aktivit probíhají i neformální setkávání s rodiči a zákonnými zástupci žáků;
- Každoročně je možné školu navštívit v Den otevřených dveří, dle harmonogramu školního roku;

14. Spolupráce školy s dalšími subjekty v oblasti primární prevence

Pedagogicko psychologická poradna pro Prahu 11

- Využití poradenství, konzultací, supervize
- Nabídka programů specifické prevence
- Účast na seminářích a webinářích pořádaných PPP pro pedagogické pracovníky
- Možnost využití odborných materiálů a informací na webových stránkách PPP
- Metodické vedení a pomoc při krizové intervenci
- Řešení obtíží v oblasti prevence rizikového chování u jednotlivých žáků, společné konzultace se žáky, rodiči a pedagogy
- Intervize PPP P 11 (individuální, skupinové)

Policie České republiky – preventivní informační skupina Policie ČR

- Konzultace a pomoc při řešení událostí naplňujících skutkovou podstatu přestupků či trestních činů
- Besedy s odborníky na problematiku sociálně patologických jevů

Další spolupracující instituce jsou uvedeny v příloze 1

15. Vzdělávání pedagogů

- Odborné školení a semináře/webináře učitelů v rámci DVPP
- Knihovna výchovné poradkyně a metodičky prevence – k dispozici
- Týmové aktivity, teambuilding
- Porady, semináře a supervize pro výchovné poradce a metodiky prevence v rámci městské části
- Konzultace a odborné vedení v PPP, návštěvy v PPP, poskytování odborných materiálů

16. Opatření při výskytu rizikového chování

Při výskytu rizikového chování ve škole nebo při mimoškolních akcích pedagog okamžitě provede odhad závažnosti rizikového chování a následně:

a.) Při podezření na akutní ohrožení života či zdraví pedagog neprodleně:

- Zabráni újmě na zdraví, životě či majetku, pokud tím neohrozí sebe nebo ostatní
- Přivolá záchrannou službu a policii
- Oznámi incident řediteli školy a konzultuje s ním další postup, především formu oznámení zákonnému zástupci dítěte

b.) Pokud není bezprostřední ohrožení života či zdraví

- Postup řešení incidentu se řídí Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, dokument MŠMT č.j. 21291/2010-28, zejména přílohy 1 – 14 (konkrétní doporučení postupu školy při rizikových formách chování dětí a mládeže)
- Podrobný postup je uveden v Krizovém plánu školy, který je součástí tohoto PPŠ a vychází z výše uvedeného doporučení MŠMT.
- Veškerá další intervence probíhá v součinnosti školního preventivního týmu, vedení školy a zákonných zástupců.

Příloha 1

KONTAKTY NA SPOLUPRACUJÍCÍ INSTITUCE

Instituce poskytující primární prevenci všeobecnou, selektivní i indikovanou v oblasti všech typů rizikového chování a psychosociální pomoc osobám ohroženým závislostmi, dalšími formami rizikového chování a duševním onemocněním:

- **PREV-CENTRUM, z.ú.** (www.prevcentrum.cz) Meziškolská 1120/2, Praha 6, tel. 233 355 459

Další instituce:

- **LINKA BEZPEČÍ** 800 155 555 (non stop)
- **RODIČOVSKÁ LINKA** 283 852 222
- **NADACE NAŠE DÍTĚ** 266 727 933
- **LINKA DŮVĚRY RIAPS** 222 580 697, 736 469 196 (non stop)
- **MODRÁ LINKA (LINKA DŮVĚRY NEJEN PRO DĚTI A MLÁDEŽ)** 549 241 010, 608 902 410 (9 – 21 hod.), Skype: modralinka

- Mgr. Zuzana Fišerová, **vedoucí oddělení prevence** Úřadu Městské části Praha 4, tel: 261 192 108, e-mail: zuzana.fiserova@praha4.cz

- Bc. Eliška Jetmarová, **protidrogový koordinátor** Úřadu Městské části Praha 4 tel. 261 192 593, e-mail: eliska.jetmarova@praha4.cz

- **Pedagogicko-psychologická poradna pro Prahu 11**
Kupeckého 576/17, Praha 4 - Háje,
Telefon: ● 272 942 004,
 777143003
Email: ● ppppraha11@seznam.cz
Datová ● b9yybyr
schránka:

- **Pražské centrum primární prevence** (www.prevence-praha.cz) Rumunská 1, Praha 2, tel. 222 074 126, 604 724 628

- **Městská policie hl. města Prahy** – metodické programy útvaru prevence Korunní 98, Praha 10, www.mppraha.cz

- **Por. Jan Holub** Kongresová 2, Praha 4 tel. 974 825 281, 723 943 019
- **PaedDr. Michal Kolář**, michalkolar@volny.cz
- **ProPrev, o.s.** Mátová 190, Praha 10 e-mail: proprev@centrum.cz,
www.proprev.estranky.cz
- **SANANIM** www.sananim.cz Novovysočanská 604a
- **Život bez závislostí** – PhDr. H. Vrbková Lupáčova 14, Praha 3 tel. 602 255 508, e-mail: h.vrbkova@seznam.cz www.zivot-bez-zavislosti.cz
- **PRAK** – Mgr. Kamila Karbolová, Brodského ul., Praha 4 tel. 271 751 306, e-mail: carbolova.eva@seznam.cz
- **Michaela Veselá** vesela@spolecnekbezpeci.cz
- **Anima,o.s.**, pro péči o rodiny závislých, Apolinářská 4a, www.anima-o.s.cz
- **Drop-in Praha** Dětské krizové centrum, V Zápolí 1250, 241 480 511, www.dkc.cz
- **Národní linka prevence AIDS**, 800 144 444
- **Bílý kruh bezpečí**, Duškova 20, 257 317 100
- **Linka Vzkaz domů** (pomocník dětí na útěku), 800 111 113
- **Dětské a dorostové detoxikační centrum NMSKB**, Vlašská 36, 257 197 159, www.nmskb.cz
- **Magdaléna, o.p.s.** Pod Vyšehradem 1, Praha 4 – Podolí www.magdalena-ops.eu
- **Proxima sociale** Rakovského 3138/2, Praha 4 www.proximasociale.cz

www.mvcr.cz/prevence/obcanum/pis/adresar.html

www.drogovaporadna.cz

www.odrogach.cz

www.drogovyserver.cz

www.sikana.org

www.nasedite.cz

www.diagnostikaskol.cz

www.minimalizacešikany.cz

www.e-bezpeci.cz

www.saferinternet.cz

www.bezpecne-online.cz

www.horkalinka.cz

www.pomoconline.cz

www.cervenetlacitko.cz

www.kybersikana.eu

www.google.cz/familysafety/

Příloha 2

LEGISLATIVNÍ VÝCHODISKA PRO TVORBU PROGRAMU PRIMÁRNÍ PREVENCE

- **Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání** (školský zákon) č. 561/2004 Sb. v aktuálním znění a novelizace tohoto zákona: č. 82/2015 § 16 – Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami) Ustanovení nabyla účinnosti 1. 9. 2016
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561/zneni-20190215>
- **Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních** č. 72/2005, v aktuálním znění (ke dni 1. 9. 2016)
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>
- **Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů** č.563/2004 Sb. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561/zneni-20190215>
- **Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek** č.65/2017 Sb <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65>
- **Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných** č. 27/2016 Sb (Vyhláška č. 73/2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných)
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>
- **Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních** č.109/2002 Sb.,
- **Zákon o zpracování osobních údajů** č. 110/2019 Sb.,
- **Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků** č. 317/2005 Sb.,
- **Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních** č. 72/2005 Sb.,

NÁRODNÍ STRATEGIE MINISTERSTEV

- **Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže** na období 2019–2027 (Usnesení vlády ČR ze dne 18. 3. 2019, č. 190)
https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf

METODICKÁ DOPORUČENÍ A POKYNY MŠMT:

- **Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních** (č.j. MSMT-21149/2016)
- **Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže** (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny> (Metodické dokumenty (doporučení a pokyny) MŠMT pro oblast prevence)
- **Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví** (č.j.: 10 194/2002-14)
- **Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVýP) v rámci řešení rizikového chování žáků** (č.j. MSMT – 43301/2013 platnost/12/2013)
- **Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT** (č.j.: 37 014/2005-25)
- **Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance** (č.j.: 14 423/99-22)

Shrnutí všech opatření ministerstva při řešení šikany ve školách a školských zařízeních

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmtrozsirilo-opatreni-k-reseni-sikany-a-kybersikany>

Příloha č. 3

ODBORNÁ LITERATURA

Milovský a kol.: Prevence rizikového chování ve školství

Milovský a kol.: Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování

Milovský a kol.: Programy a intervence školské prevence rizikového chování

Nitrová, Pikálková: Etika a logika v komunikaci

Čapek: Třídní klima a školní klima

Kol. autorů: Třída v pohodě

Kol. autorů: Vybrané metodiky práce školních psychologů

Nešpor: Jak zůstat fit a předejít závislostem

Nešpor: Kouření, pití, drogy

Nešpor: Tajná zpráva z planety X

Presl: Drogová závislost

Presl: Drogy

Říčan: Agresivita a šikana mezi dětmi

Kolář: Skrytý svět šikanování ve školách

Kolář: Bolest šikanování

Herlichová: Hry pro život

Krafllová: Hrajeme si celý den

Portmanová, Schneiderová: Hry zaměřené na zvýšení koncentrace a uvolnění

Časopisy:

Prevence

Učitelské noviny

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

EDUCAnet – gymnázium, SOŠ a základní škola Praha, s.r.o.
Roztylská 1860/1, 148 00 Praha 4
<http://praha.educanet.cz>

Fakultní škola Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogické fakulty

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Tento program vychází z Metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j. MSMT 21149/2016 a je součástí Preventivního programu školy

CÍL PROGRAMU PROTI ŠIKANOVÁNÍ VE ŠKOLE

Cílem programu je vytvořit a udržovat ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí a to jak mezi žáky samotnými, tak mezi žáky a učiteli. Škola se v této oblasti zaměřuje na komunikační dovednosti a rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky ve třídách i v celé škole.

ODPOVĚDNOST ZA PLNĚNÍ PROGRAMU

Na realizaci tohoto programu se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy - jeho koordinace a kontrola plnění je v kompetenci školní metodičky prevence

CHARAKTERISTIKA ŠIKANY – VYMEZENÍ POJMŮ

Šikana je opakované, dlouhotrvající agresivní chování ze strany žáka/žáků vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese. Šikana vždy probíhá skrytě, proto je často obtížné ji odhalit.

Přímá šikana může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, kopání, tahání za vlasy, omezování v pohybu), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zastrašujících nebo výhružných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).

Nepřímá šikana má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení, ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné provokace.

Kyberšikana - elektronická šikana, která může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spoluzaci.cz nebo facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhrůžných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhrůžné SMS nebo emaily apod.

Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je maximálně několik desítek lidí. V prostředí internetu může být svědkem (ale i útočníkem) stejného chování i několik desítek tisíc lidí.

Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (např. nadávky, ponižování), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat apod.) a naopak. Škola by se kyberšikanou měla zabývat vždy, když se o ní dozví. Základním úkolem musí být zmapování konkrétního případu, které škole pomůže rozhodnout se pro správný postup řešení.

Většina obětí šikany a jejich svědků se snaží situaci udržet co nejdéle v tajnosti, bojí se někomu svěřit. Důsledkem může být podcenění závažnosti a rozsahu výskytu šikany nebo obtížné nalezení útočníků. Proto je v prevenci velmi důležité zaměřit se specificky na identifikaci rizikových znaků a signálů pro výskyt šikany.

PŘÍMÉ A NEPŘÍMÉ VAROVNÉ SIGNÁLY ŠIKANOVÁNÍ:

Mezi přímé varovné signály patří

- ✓ posmívání, nevhodné dehonestující a urážlivé poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- ✓ kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména jsou-li pronášené arogantním nebo pohrdavým tónem;
- ✓ nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- ✓ honění, strkání, štouchání, rány, kdy je nápadné, že je oběť neoplácí;
- ✓ příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků a skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- ✓ nátlak na žáka k vykonávání nemorálních či trestných činů nebo nucení ke spoluúčasti na nich;
- ✓ žák, který je obětí šikany se často snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouvání učitelům apod.

Mezi nepřímé varovné signály patří

- ✓ žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády; při týmových sportech či kooperativních činnostech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními nebo ho nikdo do týmu nechce;
- ✓ při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- ✓ mění se jeho chování vůči dospělým, stává se uzavřeným, nekomunikuje;
- ✓ má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- ✓ působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- ✓ jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- ✓ jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- ✓ stále postrádá nějaké své věci a odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- ✓ v průběhu vyučování má najednou zašpiněný nebo poškozený oděv;
- ✓ má odřenin, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- ✓ mění svou pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- ✓ začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;

STADIA ŠIKANOVÁNÍ

- 1. Zrod ostrakismu** – zpočátku mírné, převážně slovní formy nátlaku, kdy se okrajový člen skupiny necítí být součástí. Ve skupině je neoblíbený, nikdo se s ním nebaví, spolužáci ho odmítají, pomlouvají, vymýšlejí proti němu intriky. Takové rozložení rolí ve skupině je zárodečnou podobou šikanování a zpravidla je předobrazem dalšího stupňování agrese, neboť agresor nabyde jistotu, že oběť se nebrání a nestěžuje si.
- 2. Přitvrzování manipulace, fyzická agrese** – vyčleňování žáci začnou postupně sloužit jako hromosvod, zejména při vypjatých situacích. Agresor nebo skupina agresorů si na nich odreagovávají vlastní frustrace (např. špatná známka, těžká písemka apod.). Přitvrzuje manipulace a objevují se drobné fyzické útoky. **Stupňování agrese je většinou důsledkem neřešení předchozí situace.**
- 3. Vytvoření jádra (klíčový moment)** Stabilizuje se skupina agresorů, která má vlastní hierarchii, velmi dobře spolupracuje a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanuje oběť. Tou je obvykle již dříve vyčleněný žák, projevující se submisivně, protože tito žáci jsou již osvědčeným objektem. Ostatní žáci ve skupině se na šikanování nepodílejí, ale mlčky přihlížejí (tzv. diváci) Svým způsobem platí „raději on, než já“.
- 4. Většina třídy přijme normy** agresora a stanou se nepsaným zákonem. Toto je již hluboké stadium šikany, ve skupině jsou trvale zakořeněná jasná pravidla. Platí „Bud' jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která zcela podléhá agresorovi. I mírní žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.
- 5. Totalita neboli dokonalá šikana.** Násilí jako normu přijímají všichni členové skupiny. Žáci jsou rozděleni na ty, kteří rozhodují a velí a ty, kteří plní rozkazy a slouží.

Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy agresor je oblíbeným a vzorným žákem s

výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoliv odlišnost žáka nebo pedagoga, například fyzická zdatnost, vzhled, hmotnost, barva pleti, tělesná neobratnost, inteligence - snížení rozumových schopností, nebo naopak nadání, jazyková/komunikační bariéra, socioekonomická odlišnost, psychická odlišnost, speciální vzdělávací potřeby žáka apod. Šikana může mít také specifický obraz, odehrává-li se ve vztahu k žákům nebo pedagogům z důvodu etnicity, rasové nebo národnostní příslušnosti, náboženského vyznání nebo víry (často také v kombinaci s pohlavím např. muslimské dívky, židovští chlapci apod.), sexuální orientace (nejčastěji proti homosexuálům) apod.

TVORBA, KOORDINACE, EVALUACE I NEUSTÁLÝ PROCES NAPLŇOVÁNÍ PROGRAMU PROTI ŠIKANOVÁNÍ MÁ 13 HLAVNÍCH ČÁSTÍ DANÝCH METODICKÝM POKYNEM:

- 1) **Zmapování situace** – analýza a evaluace před a po zavedení programu či opatření a také v jeho průběhu
- 2) **Motivování pedagogů pro změnu**
- 3) **Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů**
- 4) **Užší realizační tým**
- 5) **Společný postup při řešení šikanování**
- 6) **Primární prevence v třídnických hodinách**
- 7) **Primární prevence ve výuce**
- 8) **Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování**
- 9) **Ochranný režim**
- 10) **Spolupráce s rodiči**
- 11) **Školní poradenské služby**
- 12) **Spolupráce se specializovanými zařízeními**
- 13) **Vztahy se školami v okolí**

Ad 1.) Počátkem každého školního roku je zmapována situace v jednotlivých třídách školní metodičkou prevence ve spolupráci s třídními učiteli.

Ad 2.) Motivací pedagogů pro změnu je především vytváření bezpečného prostředí a takové skupinové dynamiky, aby se uvnitř cítil přijímaný každý člen skupiny a zároveň i pedagog.

Ad 3.) Všichni pedagogičtí pracovníci se průběžně vzdělávají v oblasti primární prevence. Vzdělávání pedagogů v letošním školním roce je uvedeno v části: 9.2. Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny – pedagogové.

Ad 4.) Užší realizační tým – ředitel školy Mgr. Jakub Pour, MBA, zástupce ředitele školy PhDr. Veronika Bártová a ing. Bc. Jaroslav Solfronk, metodička prevence Mgr. Blanka Rubáčková, výchovná poradkyně Mgr. Miroslava Krupková

Ad 5.) Při řešení šikany je postupováno podle aktuálního Krizového plánu k řešení šikany ve škole, tzn.

Bezprostřední okamžitá pomoc:

1. Bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. Okamžitá záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

Příprava podmínek pro vyšetřování:

1. Informování vedení školy, zajištění dostatečného množství pedagogů.
2. Zabránění skupině domlouvat se na křivé výpovědi.

Vyšetřování:

1. Rozhovor s obětí a informátory
2. Nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
4. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory

Léčba:

1. Metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.
2. Třídní učitel ve spolupráci s metodičkou prevence a výchovnou poradkyní spolupracují při sestavování intervenčního programu pro třídu, kde byla prokázána šikana.
3. Metodička prevence informuje všechny pedagogy, kteří ve třídě učí o intervenčních postupech, a dále sleduje situaci ve třídě.

Cíl šetření:

Zjistit, **kdo** ubližuje, **jak** ubližuje, **jak** dlouho, **kde** se násilí odehrává, zda existují **svědci**.

Základní zásady šetření:

- ◆ Zajištění bezpečí pro oběť
- ◆ Šetření musí probíhat rychle v rámci jednoho dne
- ◆ Kolektiv nesmí dostat možnost domlouvat se jak vypovídat
- ◆ Žáci musí vypovídat jednotlivě, každý sám (konfrontace se provádí v krajním případě, pokud se výpovědi diametrálně liší)
- ◆ Postupovat citlivě a trpělivě, navodit pocit důvěry
- ◆ Nikdy nejmenovat, neklást návodné otázky
- ◆ Všechny výpovědi musí být písemně zaznamenány a podepsány vypovídajícím po předchozím ujištění, že záznam slouží pouze k účelům šetření a nebude nikomu poskytnuta možnost ho číst.
- ◆ **NIKDY NEKONFRONTOVAT OBĚŤ A AGRESORA**

Ad 6.) Třídní učitelé pravidelně monitorují atmosféru ve svých třídách a pomáhají nastavit třídní pravidla. Vedení třídnických hodin je v kompetenci třídního učitele. Třídnické hodiny se uskutečňují pravidelně 1x měsíčně, tématem je mimo jiné:

- a) Řešení aktuálních situací v kolektivu
- b) Preventivní aktivity související k posílení atmosféry spolupráce a vzájemného respektu

Ad 7.) Specifická prevence šikany je zajišťována formou interaktivní práce se třídou, výukovými a výcvikovými bloky, formou besed, přednášek a filmů. Tato prevence je zahrnuta v PPŠ – v části 9.1.1. Skladba aktivit specifické prevence

Ad 8.) Nespecifická prevence šikany je prováděna v jednotlivých předmětech v návaznosti na ŠVP, tato prevence je zahrnuta v PPŠ – v části 9.1.2. Nespecifická prevence a dále pak v části 9.1.3 Další dílčí aktivity nespecifické prevence

Ad 9.) Ochranný režim je zajištěn písemným dokumentem (Školní řád) a dohledem pedagogických pracovníků ve všech prostorách školy.

Ad 10.) Rodiče jsou seznámeni s postojem školy vůči šikanování o „Školním programu proti šikanování“ jsou informováni na třídních schůzkách a prostřednictvím webových stránek školy.

Ad 11.) Poradenské služby ve škole jsou zajišťovány:
Metodičkou prevence (Mgr. Blanka Rubáčková)
Výchovnou poradkyní (Mgr. Miroslavou Krupkovou)

Ad 12.) Školní poradenští pracovníci úzce spolupracují se specializovanými zařízeními ve svém obvodu (PPP, SPC, OSPOD, krajský koordinátor MP)
Naplní-li výsledky šetření šikany skutkovou podstatu trestného činu (loupež, omezování osobní svobody, vydírání, vzbuzení důvodné obavy, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, znásilnění či pohlavní zneužívání) informuje metodik prevence ředitele školy o této skutečnosti.

- a) Ředitel oznámí tuto skutečnost Policii ČR, orgánu sociálně-právní ochrany dětí a rodičům.
- b) Následná výchovná opatření řeší ředitel školy v koordinaci s výše jmenovanými orgány.

Ad 13.) Ředitel školy spolupracuje v preventivních aktivitách a při řešení šikany s ostatními řediteli škol v Městské části Prahy 4

OPATŘENÍ ŠKOLY K ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ – CIZINCŮ

EDUCAnet – gymnázium, SOŠ a základní škola Praha, s.r.o.
Roztylská 1860/1, 148 00 Praha 4
<http://praha.educanet.cz>

Fakultní škola Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogické fakulty

ÚVOD:

Děti a žáci-cizinci bez znalosti češtiny jako vyučovacího jazyka mají podle §20 školského zákona přístup ke vzdělání a školským službám stejný jako občané ČR. Dobrá znalost češtiny je důležitá pro osvojení základních znalostí a získání klíčových kompetencí, které stanoví Rámcový vzdělávací program pro základní a střední vzdělávání.

Pro žáky s odlišným mateřským jazykem je důležitá podpora během celého vzdělávání na základní i navazující střední škole, aby i tito žáci splnili podmínky povinné školní docházky a úspěšně navázali v dalším vzdělávání nebo získání profesní kvalifikace. Nedostatečná znalost češtiny nesmí být důvodem pro předčasné ukončení vzdělávání nebo pro stupňující se frustraci spojenou se školní neúspěšností.

Proto škola vypracovala strategii podpory vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem a současně podpory jejich adaptace v našem sociokulturním prostředí.

ŽÁK – CIZINEC V ČESKÉ ŠKOLE

Za žáky-cizince (*žáci s odlišným mateřským jazykem*) označujeme v českém školství žáky, jejichž rodiče mají jiné občanství než české (rodiče jsou tedy občany jiného státu než České republiky). Jedná se jak o děti, které do našeho státu právě přicestovaly nebo zde již delší dobu pobývají, tak o děti cizinců, které se v naší zemi narodily.

Osoby cizí státní příslušnosti podle české legislativy zařazujeme do tří základních kategorií/skupin cizinců podle druhů jejich pobytu, z nichž pro ně vyplývají různá práva a povinnosti na našem území. Děti-cizinci pobývající v České republice pak přejímají status cizince podle druhu pobytu svých rodičů, jenž se promítá i do oblasti jejich vzdělávání.

Začleňování žáků-cizinců do českého vzdělávacího systému vyžaduje nejen znalost školského zákona (Zákon č. 561/2004 Sb., *o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*, který v § 20 přímo pojednává o vzdělávání cizinců), ale i základní orientaci v typech pobytových režimů, které významným způsobem ovlivňují práva i povinnosti těchto jedinců.

SOUČASNÁ LEGISLATIVA:

- Občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci mají **přístup ke vzdělávání za stejných podmínek jako občané ČR**
- Osoby, které jsou občany států mimo EU mají **přístup k základnímu vzdělávání, pokud mají právo pobytu na území České republiky na dobu delší než 90 dnů**, popřípadě pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.
- Osoby, které jsou občany států **mimo EU** se stávají žáky nebo studenty příslušné školy nebo školského zařízení, pokud řediteli školy nebo školského zařízení **prokáží nejpozději při zahájení vzdělávání nebo poskytování školských služeb oprávněnost svého pobytu na území České republiky**.
- Pro žáky, kteří jsou dětmi osoby se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie i pro ostatní cizince, a kteří na území České republiky dlouhodobě pobývají a kteří plní povinnou školní docházku podle tohoto zákona, **zajistí krajský úřad** příslušný podle místa pobytu žáka ve spolupráci se zřizovatelem školy
 - a. **bezplatnou přípravu k jejich začlenění** do základního vzdělávání, zahrnující výuku českého jazyka přizpůsobenou potřebám těchto žáků,
 - b. podle možností ve spolupráci se zeměmi původu žáka **podporu výuky mateřského jazyka a kultury země jeho původu**, která bude koordinována s běžnou výukou v základní škole.
- **Přijímací řízení** na střední školy upravuje **§ 20 a § 60 b, odst. 5 školského zákona** a prováděcí vyhláška k přijímacímu řízení ve středním vzdělávání **č.353/2016 Sb.**, ve znění pozdějších předpisů.
- **Uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky z českého jazyka** a literatury ve společné části maturitní zkoušky se pro žáky s odlišným mateřským jazykem řídí **§ 20, odst. 4 školského zákona**; úprava se však týká pouze vybrané kategorie žáků.
- Dětem a žákům-cizincům může být poskytnuta podpora také podle **§ 16 školského zákona**, který vymezuje podmínky **poskytování podpory žákům se speciálními vzdělávacími potřebami**, a vyhlášky **č. 27/2016 Sb.**, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- Podle **§ 16 odst. 1 ŠZ** má nárok na podpůrné opatření žák ZŠ či SŠ, jehož mateřským nebo základním dorozumívacím jazykem je jiný jazyk než český, neboť u něj lze identifikovat speciální vzdělávací potřeby mimo jiné s přihlédnutím k jeho kulturnímu prostředí a jiným životním podmínkám (včetně pobytu a vzdělávání v jinojazyčném prostředí než českém).

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ

Následné vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem musí brát v úvahu samotného žáka, jeho individuální možnosti a předpoklady, jeho současnou situaci a perspektivu jeho budoucího studia. Zaměřuje se zejména na rozvoj jazykových dovedností nezbytných pro zvládnutí učení v češtině, podporu integrace žáků – cizinců, usnadnění jejich adaptace v novém prostředí a odstraňování bariér vyplývajících z nedostatečné znalosti jazyka.

Schéma přípravy na příchod nového žáky-cizince do třídního kolektivu:

1. **Získání informací** – zdravotní stav dítěte, případná omezení, pojištění dítěte (veřejné nebo komerční),
2. **Volba nejeftivnějšího způsobu komunikace** s dítětem a jeho zákonným zástupcem – jaký jazyk zvolit, formu (písemná, přímá, prostřednictvím tlumočnicka), zjistit, jak dítě mluví doma
3. **Prvotní ohodnocení znalostí nového žáka** – zjistit úroveň češtiny pro nastavení nezbytné jazykové podpory (neznalost češtiny je objektivní SVP, která vyžaduje vyrovnávací opatření – PLPP). Diagnostika vzdělávacích potřeb dítěte probíhá po dobu 4-5 týdnů se zapojením všech pedagogů, kteří dítě vzdělávají, výchovného poradce, speciálního pedagoga, případně školního psychologa.
4. **Vypracování Plánu pedagogické podpory** nebo individuálního vzdělávacího plánu – stanovení dosažitelných vzdělávacích cílů a současně metod individuální podpory žáka. Tento plán je třeba průběžně vyhodnocovat (minimálně jednou za čtvrtletí)
5. **Hodnocení na základě referenčního rámce** – neznalost češtiny závažně ovlivňuje výkon žáka. Žák na konci prvního pololetí nemusí být hodnocen, nelze-li žáka hodnotit ani ve druhém pololetí, určí ředitel školy náhradní termín hodnocení žáka (nejpozději do konce září následujícího školního roku).
6. **Zařazení do ročníku** – s přihlédnutím k věku žáka (i přes jazykovou bariéru), ve věku 14-15 let je třeba zohlednit přestup na střední školu a náročnější podmínky studia na SŠ, proto je možné žáka umístit o jeden ročník níže.
7. **Příprava třídního kolektivu** – seznámit ostatní žáky se zemí původu nového spolužáka, zvyklostí a odlišností, ale zdůraznit společné znaky kulturní i sociální. Výběr vhodného patrona, průvodce novým prostředím, seznámit ho se strategií podpory (mluvit v jednoduchých větách, spisovnou češtinou, ujistit se, že spolužák rozumí zadání....)

Nejdůležitější zásady při začleňování cizinců do výuky:

- **spolupráce s rodiči**, využívání různých jazykových verzí při poskytování informací rodičům – poskytnutí informací o vzdělávacím systému ČR, přehledu práv a povinností žáka na ZŠ i SŠ, informací o harmonogramu školního roku, způsobu klasifikace, možnostech jazykových kurzů, doučování ČJ a nároku na podpůrná opatření;
- **motivace žáka** – cizince ke vzdělávání, pochvala za sebemenší pokrok. Zároveň je nezbytné klást na žáky-cizince, kteří již plně komunikují v češtině, stejné požadavky, jaké jsou kladeny na jejich české spolužáky;
- **organizace výuky** s pomocí metod uplatňovaných ve výuce s dětmi s poruchami učení či ve škole málotřídní. Organizace výuky v hodině tak, aby skupiny žáků pracovaly jak s učitelem, tak i samostatně, ale i společně;
- **vytvoření bezpečného prostředí ve škole**, aby se žáci s odlišným mateřským jazykem cítili být její součástí, příprava třídy na přijetí cizince, volba „asistenta“ z třídního kolektivu, který bude integrovanému žákovi nápomocen. Nemělo by jít automaticky o žáka s nejlepším prospěchem, spíše o žáka se schopností vcítit se do pozice spolužáka-cizince a ochotného spolupracovat s ním nad rámec výuky;
- **podpora začlenění žáků-cizinců do kolektivu** třídy v rámci třídnických hodin a zabránění jejich společenské izolaci, soustředit se na to, aby cizinci neseděli spolu (nebo vzadu ve třídě, neboť často vytvářejí ve třídách „enklávy“ mimo přímý dosah učitele), aby byli průběžně zapojováni do výuky, do života třídy a školy;
- **podpora žáků cizinců při jakékoli formě kooperace s českými žáky** Je nutné zapojovat cizince i do mimoškolní činnosti (zájmové kroužky, sportovní, kulturní a jiná činnost), kde může prokázat své vlohy i bez aktivní znalosti jazyka a kde seznámení se s češtinou probíhá neinstitutní formou.
- **podpora tolerance ze strany učitelů**, kteří přistupují k žákům bez předsudků, reflektují svoje postoje k migraci a životu v různorodé společnosti a jsou v tomto příkladem ostatním žákům. Jistá neobratnost žáka-cizince ve vyjadřování a v chápání učiva pramení mimo jiné ze skutečnosti, že vzdělávací proces je pro něj veden v cizím jazyce. Je třeba české žáky upozornit na to, že mnozí působí stejně neobratně, když se vyjadřují v cizím jazyce.
- **tvorba výukových materiálů, pracovních listů**, studijních textů tištěných i digitálních, využívání názornosti, propojení výuky jazyka a obsahu. Práce s názornými pomůckami, zejména obrazovými, které jsou k

dispozici pro výuku cizím jazykům (např. angličtině, němčině) nebo pomůcky pro výuku handicapovaných žáků (dyslektiků)

- **využívání průřezových témat k multikulturní výchově** a vedení žáků k myšlení v globálních souvislostech, dát žáku-cizinci příležitost k pozitivní prezentaci, např. kulturními hodnotami svého etnika. Tato prezentace vede nejen k růstu sebevědomí žáka-cizince, ale obohatí i české žáky.
- **spolupráce s institucemi (i neziskovými) zabývajícími se inkluzí** a podporou žáků s OMJ, sledování metodických portálů a příruček, sledování probíhajících legislativních změn a úprav ze strany MŠMT a jejich zavádění do školní praxe, Navázat spolupráci se školními poradenskými pracovišti a nestátními neziskovými organizacemi, které nabízejí uprchlíkům, azylantům a cizincům s různým statutem pobytu poradenské činnosti z oblasti sociální, právní a psychologické, asistenci při jednání s institucemi, pomoc při hledání zaměstnání apod.
- **výuka českému jazyku stejnou formou, jako výuka cizímu jazyku** (z pozice cizince) a využití cvičebnic a dalších materiálů pro výuku žáků-cizinců češtině. Podle složení skupiny může výuka probíhat buď přímou metodou (u jazykově smíšené skupiny žáků), nebo metodou gramaticko-komunikační (u žáků původu slovanského či u žáků se znalostí slovanských jazyků, obvykle ruštiny).
- **neustálé a systematické vzdělávání pedagogů** se zaměřením na začleňování a vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem.

ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVIŠTĚ

Ve škole je činné školní poradenská pracoviště (výchovný poradce, metodik prevence sociálně patologických jevů, speciální pedagog), které slouží k poskytování poradenských a konzultačních služeb pro žáky, jejich zákonné zástupce a učitele. Spolupracuje s třídními učiteli a vedením školy, podílí se na zkvalitňování sociálního klimatu ve škole, zajišťuje dlouhodobou péči o neprospívající děti, řeší problémy spojené se školní docházkou apod.

Všichni žáci-cizinci mají vypracovaný Plán pedagogické podpory.

INTERNETOVÉ PORTÁLY ZAMĚŘENÉ NA INTEGRACI CIZINCŮ

www.rvp.cz

www.cizinci.cz

www.nidv.cz

www.inkluzivniskola.cz

www.migrace.com (Sdružení pro integraci a migraci - SIMI)

www.cicpraha.org (Centrum pro integraci cizinců)

www.opu.cz (Organizace pro pomoc uprchlíkům)

www.inbaze.cz (InBaze – komunitní centrum pro migranty a českou veřejnost)

www.p-p-i.cz (Poradna pro integraci)

praha.charita.cz/sluzby/migrace/ (Poradna pro uprchlíky a migranty - Arcidiecézní charita Praha)

www.klubhanoi.cz (občanské sdružení Hanoi)

www.icpraha.com (Integrační centrum Praha)

www.integracnicentra.cz (integrační centra v ČR)

www.caritasczech (humanitární pomoc - služby Asistenční infolinky ve vietnamském a mongolském jazyce)

KRIZOVÉ PLÁNY ŠKOLY

*EDUCAnet – gymnázium, SOŠ a základní škola Praha, s.r.o.
Roztylská 1860/1, 148 00 Praha 4
<http://praha.educanet.cz>*

Fakultní škola Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogické fakulty

Krizové plány jsou návodným dokumentem, který je využíván při řešení nenadálých krizových situací ve škole. Je vypracován v souladu se Školním řádem a vyplývá ze zákona **č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)**, a dále pak z těchto dokumentů:

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Č.j. 24 246/2008-6
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže MŠMT č.j.:21291/2010-28
- Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně-patologických jevů u dětí a studentů ve školách a školských zařízeních 20006/2007-51
- Rizikové chování ve školním prostředí č.j. MŠMT-1398/2015-1

Krizové plány jsou součástí PREVENTIVNÍHO PROGRAMU ŠKOLY

KRIZOVÝ PLÁN PRO ŘEŠENÍ VÝSKYTU ŠIKANY A KYBERŠIKANY VE ŠKOLE

A) Šikana žáka

Upozornění na projevy šikany ve škole může přijít přímo od samotného žáka nebo žáků, kteří se stali svědky incidentu, od pedagoga, výchovného poradce i zprostředkovaně prostřednictvím rodičů či osob blízkých. V takovém případě je nezbytné okamžitě a citlivě rozkrýt situaci a odhalit skutečnou podstatu, která je často v rozporu s tím, jak se situace na první pohled jeví.

Pedagogičtí pracovníci se budou řídit následujícím postupem:

1. **Pedagog, který je přítomen incidentu nebo získá informaci, poskytne bezprostřední ochranu oběti** (je-li nutná). Toto musí proběhnout s maximální diskrétností tak, aby o tom ostatní členové skupiny nevěděli.
2. **Příslušný pedagog informace ihned nahlásí:**
 - **vedení školy** - řediteli Mgr. Jakobovi Pourovi, Ph.D., MBA a zástupci PhDr. Veronice Bártové, Ing.Bc. Jaroslavu Solfronkovi
 - **školní metodičce prevence** Mgr. Blance Rubáčkové, která učiní zápis.
 - **při zjištění závažného stupně šikany** (brutální skupinové násilí) **ředitel školy (nebo jím pověřená osoba) přivolá policii ČR**, která zahájí vyšetřování, dále ředitel školy (nebo jím pověřená osoba) informuje státní zastupitelství a OSPOD
 - a) **při zjištění mírného stupně šikany** (posmívání, ponižování, hrubé žerty, pokořování, vyčleňování...) ředitel školy pověří vyšetřovací komisi (členové školního poradenského pracoviště, vedení školy a třídní učitel), která provede bezodkladné šetření situace. V tomto případě vedení školy umožní těmto pracovníkům uvolnění z hodin přímé vyučovací povinnosti.
3. **Komise zahájí vyšetřování rozhovorem** s tím, kdo na šikanování **upozornil**. Zmapuje situaci a vytipuje okruhy kolem agresora.

4. **Dále proběhnou rozhovory se žáky nejvzdálenějšího okruhu**, tzn. žáky, kteří nejsou přímými účastníky šikany, ale tzv. nečinnými pozorujícími. Rozhovory musí probíhat taktně, s každým jednotlivcem **samostatně**, bez zapojování dalších členů kolektivu. **Je nezbytné zajistit, aby ostatní žáci nevěděli, že probíhá vyšetřování.**

5. Následovat bude **rozhovor** vyšetřovací komise **s obětí nebo oběťmi** šikany

6. **Rozhovor s případnými dalšími svědky**, nalézání dalších svědků a konfrontační rozhovory se svědky

7. **Jako poslední v pořadí proběhne rozhovor s agresorem**: pokud je agresorů více proběhnou individuální rozhovory, ale v rychlém sledu během jednoho dne nebo paralelně, aby nemohlo dojít k domluvě mezi nimi.
NIKDY NESTAVÍME DO PŘÍMÉ KONFRONTACE OBĚŤ ŠIKANY A AGRESORA!
PO CELOU DOBU VYŠETŘOVÁNÍ JE NUTNÉ ZABRÁNIT ÚNIKU INFORMACÍ!

8. **Všechny rozhovory budou písemně zaznamenány a podepsány všemi účastníky rozhovoru.** Všichni přítomní budou upozorněni, že tento záznam je určen pouze pro vnitřní potřebu školy a je v souladu s ochranou osobních údajů.
 Nahlížení do těchto záznamů bude umožněno pouze vedení školy, členům výchovné komise a zákonným zástupcům žáka, a to pouze do výpovědi svého dítěte.
 Z těchto záznamů vypracuje metodička prevence Mgr. Blanka Rubáčková **Závěrečnou zprávu**, která se stane oficiálním výstupem šetření.

9. Po ukončení vyšetřování a uzavření případu sepíše členové výchovné komise **návrhy na potrestání** (ve spolupráci s třídním učitelem) a následně ředitel školy svolá **mimořádnou pedagogickou radu**, která se vyjádří k navrhovaným trestům a provede **definitivní rozhodnutí o míře potrestání**, popřípadě setrvání agresorů a obětí v jedné třídě.

10. Ředitelem školy budou **uděleny tresty** (důtka, podmíněčné vyloučení...) za přítomnosti třídního učitele, zástupkyně ředitele, školní metodičky prevence a výchovné poradkyně.

11. Ředitel školy (nebo jím pověřená osoba) svolá **schůzku, které se zúčastní rodiče agresora**, členové poradenského pracoviště školy, třídní učitel a vedení školy. Rodičům bude předložen školní řád, metodický pokyn MŠMT

pro šetření šikany ve škole, závěry šetření incidentu a z nich vyplývající trest – rodič potvrdí svým podpisem, že byl s dokumenty seznámen.

12. V jiném termínu svolá ředitel školy (nebo jím pověřená osoba) **schůzku s rodiči oběti**, kteří budou též informováni o výsledcích šetření a z nich vyplývajících důsledcích.
13. **Třídní učitel zváží změny třídní samosprávy a zasedacího pořádku** ve třídě, nadále pozorně sleduje a zaznamenává třídní klima.
14. Třídní učitel ve spolupráci s metodičkou prevence a výchovnou poradkyní vypracují intervenční program pro třídu, kde byla prokázána šikana a informují o průběhu tohoto programu všechny vyučující.
15. V následujících měsících proběhne sociometrické šetření a bude ve třídě dále pracovat na obnovení vzájemného respektu, důvěry a pozitivního klimatu a to ve spolupráci s externími odborníky.

Při zjištění šikany při školních akcích mimo školu bude následovat domluva pedagogů a rozlišení stupně agrese.

Při mírném stupni bude šetřeno ve výše uvedených krocích.

Při závažném stupni šikany je nutná bezprostřední ochrana oběti a je nezbytné okamžitě zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi. Za současné pomoci oběti bude případ nahlášen Policii ČR, státnímu zastupitelství, OSPODu a zahájeno vlastní vyšetřování.

B) Šikana učitele

Šikana ze strany žáků:

1. **Pedagogický pracovník, který se stane obětí šikany, či pedagog, který by byl takové situace svědkem, vyhledá okamžitě pomoc.**
Obrátí se na:
 - ředitele školy (Mgr. Jakub Pour, Ph.D., MBA)
 - metodičku prevence (Mgr. Blanka Rubáčková)
 - zástupce ředitele (PhDr. Veronika Bártová, Ing. Bc. Jaroslav Solfronk)
 - jiného pedagogického pracovníka
2. Pokud se jedná o vyhrocenou situaci, kdy je ohroženo zdraví nebo bezpečí pedagoga, ředitel školy okamžitě přivolá Policii ČR a zajistí pomoc externího specialisty.
3. Školní preventivní tým zajistí další šetření v tomto pořadí:
 - rozhovor s obětí
 - rozhovor se svědky
 - rozhovor s agresorem / skupinou agresorů – předem musí být zajištěno, aby se nemohli domlouvat na křivé výpovědi, **nikdy nesmí dojít ke konfrontaci s obětí.**
 - z rozhovoru provede zápis metodička prevence Mgr. Blanka Rubáčková
4. Ředitel školy podá informaci zákonným zástupcům agresora / agresorů o vzniklé situaci a pozve je do školy k pohovoru s výchovnou komisí (školní preventivní tým).
5. Výchovná komise projedná se zákonnými zástupci žáka / žáků další postup a provede se zápis z tohoto jednání, který podepíší všichni uvedení přítomní.
6. Ředitel školy udělí agresorovi / agresorům výchovná opatření v souladu se školním řádem a závažností jejich přečinu.
7. Ředitel školy bude informovat Policii ČR či OSPOD, pokud dojde k závažnému případu šikany učitele.

8. Metodická prevence a třídní učitel společně zajistí následnou práci s třídním kolektivem k primární prevenci dalšího patologického chování žáků.
9. Ředitel školy nabídne pedagogovi odbornou pomoc a podporu.

Šikana učitele ze strany vedení školy, kolegů a podřízených kolegů nebo šikana ze strany zákonných zástupců:

Tento způsob chování nemá aspekt rizikového chování žáků, proto postupy řešení této formy šikany vymezuje zákoník práce, případně trestní zákoník či občanský zákoník.

A) Kyberšikana žáka

Kyberšikana je definována jako zneužití informačních komunikačních technologií k takovým činnostem, které mohou někoho záměrně poškodit, ohrožit či ponížit. Jedná se o cílené a úmyslné chování, kdy je oběť opakovaně napadána. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost. V tomto případě není důležité v jakém čase kyberšikana probíhá (nemusí probíhat nutně v době vyučování), ale to, že probíhá mezi žáky třídy/školy.

V takovém případě se pedagogičtí pracovníci budou řídit následujícím postupem:

1. Při zjištění kyberšikany bude **informován ředitel školy** Mgr. Jakub Pour, Ph.D., MBA, školní metodická prevence Mgr. Blanka Rubáčková, zástupce ředitele PhDr. Veronika Bártová a Ing. Bc. Jaroslav Solfronk a ke konzultaci bude přizván Jiří Krauter - učitel informačních technologií
2. Výše zmínění okamžitě zajistí ochranu oběti (oběť **nesmí** odpovídat na útoky a komunikovat s útočníkem, ale je nezbytné **blokovat útočníka, ukládat důkazy** – screenshoty, SMS, emaily, zprávy z chatu ...)
3. Metodická prevence spolu se školním preventivním týmem zajistí dostupné důkazy a povede šetření vzniklé situace – v případě potřeby přivolá ředitel školy externího **pracovníka Policie ČR**
4. Po důkladném prošetření incidentu a uzavření případu ředitel školy **vyvodí důsledky a určí způsob potrestání** viníka / viníků dle platného školního řádu.

5. Ředitel školy svolá **schůzku se zákonnými zástupci oběti** a následně v jiném termínu **schůzku se zákonnými zástupci agresora**. Oběma stranám budou sděleny podrobnosti případu a z nich vyplývající důsledky (výchovná opatření)

6. Následně bude probíhat **práce metodicky prevence s třídním kolektivem**, (intervence psychologa, popřípadě využití nabídky externích organizací a webových stránek zabývajících se prevencí kyberšikany)

B) Kyberšikana učitele

Při řešení kyberšikany pedagogického pracovníka bude postupováno stejným způsobem jako v případě kyberšikany žáka, s výjimkou části bodu č. 4 (informování zákonných zástupců oběti)

KRIZOVÝ PLÁN PRO ŘEŠENÍ VÝSKYTU NÁVYKOVÉ LÁTKY VE ŠKOLE

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky, které mohou nepříznivě ovlivnit psychiku člověka, jeho ovládací a kognitivní schopnosti nebo sociální chování. Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Toto stanoví § 130 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

- Školním řádem je ustanoven zákaz užívání návykových látek, jejich distribuce, přechovávání a další formy nakládání s nimi. Současně platí i zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem.
- Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle §283 trestního zákoníku (Zákon č. 40/2009 Sb.) a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

A) Postup při zjištění konzumace návykových látek

Je-li žák přistižen při konzumaci návykových látek v prostorách školy, v době školního vyučování, či v rámci mimoškolních akcí školou pořádaných, budou se pedagogičtí pracovníci řídit následujícím postupem:

1. **Přítomný pedagog návykovou látku** žákovi **okamžitě odebere a to za přítomnosti další osoby**. Zajistí tak, aby žák nemohl v konzumaci dále pokračovat.
2. Ihned **informuje o události vedení školy** (ředitele školy Mgr. Jakuba Poura, Ph.D.,MBA a zástupce ředitele PhDr. Veroniku Bártovou, Ing.Bc. Jaroslava Solfronka)
3. Sepíše stručný **záznam o události s vyjádřením žáka**
4. Ředitel školy **vyrozumí zákonného zástupce žáka a zároveň i OSPOD**. (současně může od orgánu sociálně-právní ochrany vyžadovat pomoc při řešení nastalé situace) Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
5. Je-li žák pod vlivem návykové látky do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí pedagog nezbytnou pomoc a péči a **volá lékařskou službu první pomoci (155) a Policii ČR (158)**.
6. Vykazuje-li žák symptomy mírné intoxikace nebo nespecifické změny chování (dezorientace, zrychlené dýchání, zvýšené pocení, nepřítomný pohled, těkavé chování nebo naopak apatie...) a pedagog má podezření na konzumaci návykových látek, okamžitě vyrozumí zákonného zástupce žáka (pokud je nezletilý) či blízkou osobu žáka (pokud je zletilý) a vyzve jej, aby si neprodleně žáka vyzvedl z důvodu zdravotní nezpůsobilosti k pobytu ve škole.
7. Výchovná komise vyvodí výchovná opatření v souladu se školním řádem s tím, že je nutné rozlišit míru přečinu. (Uživatel je rizikový pouze sobě, distributor může ohrozit okolí)

Distribuce je trestným činem, užívání návykové látky pouze porušením školního řádu.

PRVNÍ POMOC PŘI INTOXIKACI NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI NEBO ALKOHOLEM

Téměř všechny návykové látky zvyšují riziko agresivního chování. Při komunikaci je třeba dodržovat následující pravidla:

- intoxikovaní prudce reagují na neverbální komunikaci, proto je důležité nedělat prudké pohyby, mluvit klidně a pomalu
- sdělovat jen to nejnnutnější a počítat s faktem, že intoxikovaný nevnímá či nechápe význam slov
- neodkládat přivolání lékařské pomoci; důvodem k okamžitému zákroku je i pouhé podezření z otravy!
- zajistit dostatek čerstvého vzduchu, nepodávat alkohol, černou kávu ani mléko
- je-li to možné, je třeba opatřit informace o látce (nebo látku), která byla požitá. Informace (nebo látku samotnou) předat přivolanému lékaři.

Než přijede lékař:

Intoxikovaný při vědomí

- podat větší množství vody
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení (pouze v případě, že toxická látka byla požitá ústy)
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění

Intoxikovaný v bezvědomí

- nikdy nepodávat nic ústy!
- nesnažit se vyvolávat zvracení!
- položit postiženého do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyk
- sledovat dýchání – při zástavě dechu uvolnit dýchací cesty a zahájit dýchání z úst do úst
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění

- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

POZOR! Povinnost poskytnout první pomoc vyplývá pro všechny dospělé osoby z §150 trestního zákoníku!

B) Postup při nálezů návykové látky

V případě nálezů látky, kterou považují za omamnou nebo psychotropní v prostorách školy, postupují pedagogičtí pracovníci takto:

1. Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. Okamžitě informují vedení školy (Mgr. Jakub Pour, Ph.D., MBA, PhDr. Veronika Bártová a Ing. Bc. Jaroslav Solfronk)
3. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů a obálku přelepí.
4. Přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
5. Vedení školy vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

V případě zadržení látky, kterou považují za omamnou nebo psychotropní u některého žáka, postupují pedagogičtí pracovníci takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury, ale vloží ji do obálky opatřené datem, časem a místem zadržení (jméno a příjmení příslušného žáka). Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy, svým podpisem a uloží do školního trezoru.
- Okamžitě informují vedení školy (Mgr. Jakub Pour, Ph.D., MBA, PhDr. Veronika Bártová a Ing. Bc. Jaroslav Solfronk) a metodičku prevence (Mgr. Blanka Rubáčková)
- Metodička prevence v přítomnosti ředitele školy či jeho zástupce sepíše stručný záznam o nálezů s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena. Zápis obsahuje příslušné datum, místo, čas nálezů a jméno žáka a okolnosti zadržení. Zápis podepíše i případní svědci nálezů nebo žák, který na incident upozornil.
- Vedení školy informuje o nálezů látky Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- Ředitel školy informuje zákonného zástupce žáka, u nějž byla podezřelá látka nalezena.

- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předá škola látku zajištěnou výše uvedeným způsobem přivolanému lékaři. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

V případě pouhého podezření, že některý z žáků má nějakou návykovou látku u sebe, postupují pedagogičtí pracovníci takto:

1. Vzhledem k tomu, že se jedná o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, spadá řešení této situace do kompetence Policie ČR.
2. Pracovník školy, který pojme podezření, že některý z žáků má návykovou látku u sebe okamžitě informuje ředitele školy (Mgr. Jakub Pour, Ph.D., MBA), popřípadě jejího zástupce (PhDr. Veronika Bártová a Ing. Bc. Jaroslav Solfronk)
3. Pokud nejsou přítomni, informuje školní metodičku prevence (Mgr. Blanka Rubáčková)
4. Vedení školy kontaktuje Policii ČR a konzultuje s ní další postup.
5. Ředitel školy informuje zákonného zástupce žáka.
6. Žák je izolován od ostatních do příjezdu Policie ČR a je pod neustálým dohledem.

U žáka se za žádných okolností neprovádí osobní prohlídka, ani prohlídka jeho věcí.

7. Po příjezdu Policie ČR škola postupuje dle jejich instrukcí.